

ธรรมมีผล

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๘

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมนะ ฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วสร้างบุญญาธิการอย่างน้อย ๔ อสงไขย แสนมหากัป เห็นไหม ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย สิ่งที่จะได้มาสิ่งนี้ต้องสร้างบุญญาธิการมหาศาล กว่าที่จะเกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะต้องปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ เป็นพระโพธิสัตว์แล้วพยายามสร้างสมบุญญาธิการ สร้างสมบุญญาธิการมา มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระปัจเจกพุทธเจ้าที่ตรัสรู้ด้วยตนเอง

แต่สาวกสาวกะ ถ้าไม่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้จะไม่มีทางเป็นไปได้เลย ถ้าจะเป็นไปได้ก็ต้องเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าหรือเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น แต่อย่างพวกเรานี้มันไม่ได้เป็นแน่นอนอยู่แล้ว เราไม่มีโอกาสได้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือพระปัจเจกพุทธเจ้าเลย เราได้เป็นสาวกสาวกะ เพราะอะไร เพราะเราได้ฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ค้นคว้ามาอยู่นี้ ธรรมถึงมีผล ธรรมจะมีผลต่อเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าค้นคว้ามานะ ก่อนหน้านั้นที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะอยู่ ขณะนั้นก็ไม่มีธรรมไง ไม่มีธรรม ธรรมนี้มีอยู่โดยดั้งเดิม แต่เป็นสิ่งที่มียุโดยธรรมชาติ ขณะที่มีอยู่โดยธรรมชาตินี้ สิ่งนี้ยังไม่มีสติมาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ถ้าธรรมสถิตในหัวใจองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระปัจเจกพุทธเจ้า นั้นถึงจะมีธรรมไหม มันถึงเป็นการสื่อความหมายถึงการแสดงออกของกิริยาของธรรม เห็นไหม เทศน์นี่คือกิริยาของธรรม สิ่งที่เป็นกิริยาของธรรมเป็นอาการของใจ อาการของใจเพราะตัวของธรรม ตัวของใจที่เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นเป็นวิมุตติ สิ่งที่วิมุตตินี้เป็นเนื้อในวัฏฏะใจ เนื้อสิ่งที่จะเป็นสมมุติออกมาที่จะสื่อความหมายกันได้ ขณะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมออกมานั้นเป็นกิริยาของธรรม แล้วเราศึกษากิริยาของธรรมกันนั้นมันต้องย้อนกลับเข้ามาในหัวใจสิ สิ่งที่จะทำได้ เห็นไหม

ในสมัยพุทธกาล เจ้าลัทธิต่างๆ ในจินตนาการของเขา ถ้าไม่มีธรรมนะ พวกพราหมณ์ สิ่งที่เขาเป็นพราหมณ์กันเขาก็มีปัญหาของเขา ดูอย่างเช่นศาสนาเชน เขาถือนะ ถือความบริสุทธิ์ แม้แต่เสื้อผ้าเขาก็ไม่ใส่ เพราะเขาเป็นชีเปลือย เวลาหายใจเขาเอาฝ่าคอดปากคอดจมูกไว้ เวลากินอาหารเขากินด้วยมือของเขา สิ่งนี้เขายกว่าเขาไม่ยึดติดใจ

ความจินตนาการของผู้ที่มีปัญญา ปัญญาทางโลกียปัญญา ว่าความบริสุทธิ์คือการไม่ยึดติด สิ่งที่ไม่ยึดติดจะไม่ยอมยึดติดสิ่งใดเลย แม้แต่การหายใจก็ว่าสิ่งนั้นมีชีวะมีชีวิต ปิดไว้เพราะเราไม่ต้องการทำบาปไป เราไม่ต้องการทำบาป เราไม่ต้องการฆ่าสัตว์ เราไม่ต้องการหายใจสิ่งที่มีชีวิตเข้าไปในร่างกายของเรา นี่ความจินตนาการของเขา สิ่งที่เป็นจินตนาการของเขา เห็นไหม ธรรมไม่มีผล ไม่มีผลเพราะความคาดหมายผิด

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้มีผล มีผลเพราะเกิดขึ้นมา เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างบุญญธิการมาก่อน สิ่งทีสร้างบุญญธิการมา มีจิตมีนิสสัย มีศรัทธามีความเชื่อ ขณะที่ว่าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ มีความสุขในกามอารมณ์ ในกามคุณ ๕ มหาศาล เพราะพระเจ้าสุทโธทนะต้องการเอาไว้ให้เป็นกษัตริย์ สิ่งต่างๆ ในการเป็นกษัตริย์ ชีวิตของกษัตริย์ ทุกอย่างจะสมความปรารถนาในเรื่องของโลกียะ ในเรื่องของทางโลกเขา นี่สิ่งนี้ต้องมีความสุข

ความสุขของโลก เห็นไหม ความสุขแบบโลก แต่เพราะมีการสร้างบุญญธิการมา หัวใจมันถึงมีสิ่งที่ว่าเรียกเรื่องความเป็นไปจากภายในใจ เรียกเรื่องความเป็นไปจากภายใน เพราะจิตนี้มันไฟสุ่มซอน จะสุขขนาดไหนมันก็สุขเรื่องของร่างกาย แต่เรื่องของหัวใจมันมีความอภิปุญญาว่ามันมีความคิดมีความไฟฟ้า สิ่งทีไฟหาที่ว่าจะออก แม้แต่ยมทูตมาแสดงให้เห็นเท่านั้นเองว่าการเกิดการแก่ การเจ็บ การตาย สิ่งนี้มันก็สะท้อนหัวใจ เพราะอะไร เพราะบุญญธิการมหาศาล

ออกไปประพฤติปฏิบัตินะ ไปร่ำเรียนกับเจ้าลัทธิต่างๆ ในเมื่อธรรมยังไม่มีผล ผู้ที่สั่งสอนไม่มีใจ ที่นี้ผู้ที่สั่งสอนไม่มี ธรรมไม่มีผล แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไปเรียนกับเจ้าลัทธิต่างๆ สมบูรณ์สมบูรณ์อยู่ ๖ ปี สิ่งที่เป็น ๖ ปีนี้สมบูรณ์สมบูรณ์ขนาดไหน ทุกข์ขนาดไหน เพราะการทำความเพียร

ขณะนี้ปัจจุบันนี้เวลาเรานั่งสมาธิ เราพยายามทำความสงบของใจ เราก็รู้ว่าสิ่งนี้ การหักห้ามใจ การทำใจให้ไม่ฟุ้งซ่านไป มันเป็นความทุกข์ ความทุกข์อย่างยิ่ง เป็นความทุกข์นะ เรាប់กันว่าชีวิตนี้เป็นทุกข์ เราต้องการมีความสุข เราจะปรารถนาหาความสุข แล้วเชื่อก็คงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเรามีวาสนาเหมือนกัน ในหัวใจเราก็มีวาสนา ต้องการประพฤติปฏิบัติ เชื้อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เชื่อก็คงที่ครูบาอาจารย์จะชี้แนะว่าความสุขเท่ากับ ความสงบของใจไม่มี สุขในโลกนี้จะสุขขนาดไหน สิ่งนี้เป็นของสมมุติ สิ่งนี้เป็นของชั่วคราว สิ่งนี้เป็นของอนิจจัง สิ่งนี้ไร้สาระมาก มันเป็นการล่อให้สัตว์โลกติดอยู่ในโลกนี้ไง

แต่ถ้าเราจะเอาความสุขของเรา เราเชื่อแล้ว เราประพฤติปฏิบัติ มันก็ยังมิกละเลินหาความทะยานอยากทำให้เราทุกข์ยากขนาดนี้ไง แล้วเจ้าชายสิทธัตถะขณะที่ออกประพฤติปฏิบัติ...ใช่ มีบุญญาธิการ เพราะปรารถนามา สร้างบุญญาธิการมหาศาล แต่การประพฤติปฏิบัตินั้นมันก็ต้องมีความทุกข์ในหัวใจ มันต้องมีการขับไล่ในหัวใจเหมือนกัน

นี่เจ้าชายสิทธัตถะก็ไปเรียนกับเจ้าลัทธิต่างๆ สมบูรณ์สมบูรณ์มา ทรมานตนมาขนาดไหน เพราะในขณะนั้น ผู้ที่เขาประพฤติปฏิบัติอยู่นั้นเขาทำ จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว บอกเลยว่า สิ่งที่ยกย่องไม่ควรเสพสองส่วน อตถกิลมถาญโยค การประพฤติปฏิบัติให้มันทุกข์ไปเปล่าๆ ใจ สิ่งที่มีความประพฤติปฏิบัติอย่างเขา อุกฤษฏ์ขนาดนั้น อุกฤษฏ์แต่เรื่องของความคิดของโลก อุกฤษฏ์ในเรื่องของทรมานร่างกาย ใจ แต่มันไม่ได้ทรมานหัวใจ เพราะมันยังไม่มีเครื่องมือ ไม่มีเครื่องมือคือยังไม่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันไม่มีแผนที่เครื่องดำเนิน เพราะไม่มีธรรม

แต่ขณะนี้ปัจจุบันนี้มีแผนที่เครื่องดำเนิน เพราะมีธรรม เพราะมีธรรมเราถึงมีโอกาสประพฤติปฏิบัติ ธรรมจะมีผลต่อเมื่อครูมีอาจารย์ชี้แนะ ถ้าผิดมาแต่ต้น มันก็จะผิดไปตลอด ถ้าถูกมาแต่ต้นนะ หลวงปู่มั่นเทศน์ไว้ บอกว่า ถ้าผิดมาแต่ต้น ต้นมันผิดแล้วผลมันจะมาจากไหน แต่ถ้าต้นมันถูกไปเรื่อยๆ มันก็จะได้ผลของมันไป เห็นไหม แต่เราเข้าใจกันเอง เราเข้าใจกันด้วย

ความคิดของเราว่าเราต้องการทางลัด เราต้องการความสะดวกสบาย เราต้องการสิ่งที่เป็นผล แล้วเราก็จินตนาการไปต่างๆ ที่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ในสมัยปัจจุบันนี้ คุณครูบาอาจารย์ที่ออกประพฤติปฏิบัติ ประพฤติปฏิบัติ สิ่งที่ว่าประพฤติปฏิบัติ ถ้าขึ้นต้นผิด คุณในการที่ว่าเขาทำเครื่องรางของขลัง เขาว่าเขามีชื่อเสียงนะ เขาว่าเขามีชื่อเสียง เขาทำอย่างนั้นเป็นประโยชน์กับศาสนา มีคนนับหน้าถือตา สิ่งนี้มันขึ้นต้นถูกหรือขึ้นต้นผิดละ

สิ่งที่ขึ้นต้นถูก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเรื่องอริยสัจ เรื่องความเป็นภายใน ทุกวันนี้ควรกำหนด ถ้าให้ขลัง มันต้องขลังที่ในหัวใจของเรา ในการประพฤติปฏิบัติ ผู้ใดปฏิบัติ ธรรมสมควรแก่ธรรม ธรรมะย่อมคุ้มครอง แม้แต่คุณาศาสตร์ ถ้าเขามีศีล ๕ คนเรามีศีล ๕ เป็นคนดีนี้ ใครจะทำร้าย ใครจะทำลายคนที่เป็นคนดี มันเป็นไปได้ เว้นไว้แต่มีกรรมต่อกันเท่านั้น สิ่งที่มีกรรมต่อกัน จะขนาดไหนเขาก็จองเวรจองกรรมกันมา นั่นเป็นเรื่องของกรรม

สิ่งที่เรื่องของกรรมมันก็มีการบาดหมางกันมา เพราะเรื่องของโลก เพราะการเกิดมานี้ บุญเพนิวาสานุสติญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสาวไปไม่มีที่สิ้นสุด คนเราเกิดมาเกิดตายมาตลอด มันมีความบาดหมางกันมา เพราะอะไร เพราะมันไม่เคยเห็นกรรมใจ แต่ถ้าเรามาพบพระพุทธศาสนา พุทธศาสนาสอน “เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร”

ในเมื่อเรามีธรรมในหัวใจ เราอาศัยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเกิดท่ามกลางพระพุทธศาสนา เราก็ประพฤติปฏิบัติของเรา สิ่งที่กระทบกระเทือนกัน เราก็ให้อภัยต่อกัน สิ่งนี้เราก็ปล่อยวางผ่านไปๆ ในเมื่อฝ่ายที่ว่าเป็นเวรกรรมต่อกัน เขาอาฆาตมาดร้าย นั่นมันก็เรื่องของเขา เพราะสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่เราไม่สามารถที่จะไปบังคับบัญชาได้ เพราะมันเป็นหัวใจของเขา เราต้องดูย้อนกลับมาที่ใจของเรา

ถ้าย้อนกลับมาที่ใจของเรา เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่ประเสริฐมาก ถ้ายังมีเวรมีกรรมต่อกันไป มันก็จะบาดหมางกันไป มันก็จะฝังไปในหัวใจ เราโอหังกรรม เราะงับกรรมระงับเวรด้วยการเฝ้ามองกิเลสตัดหาความทะยานอยากของเรา เราย้อนกลับเข้ามา ถ้าผู้มีศีล ๕ เขาก็ยังรักษาดนของเขาได้ แต่นี่เราเป็นผู้ที่ปัญญาตนแล้วว่าเป็นภิกษุ แล้วเราวชมาแล้วนี้ ขึ้นต้นผิดว่าเราจะต้องทำเครื่องรางของขลัง สิ่งนี้ทำให้มีชื่อเสียง สิ่งนี้ทำให้คนเขานับหน้าถือตา นี่ชีวิตนี้แม้แต่คุณาศาสตร์เขาก็ทำได้นะ

ในปัจจุบันนี้มองสิ ในผู้ที่ว่าเขาสัจยงค์กัน เขาทำเครื่องรางของขลัง แม้แต่ฤหัดเขาก็ทำได้ แต่นี่เราเป็นภิกษุนะ เราเป็นศากยบุตรพุทธชิโนรส องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกข้อยู่ ๖ ปีเพื่อค้นคว้าสิ่งนี้ขึ้นมาเพื่อเป็นธรรมนะ แล้วเราเป็นนักบวช เราเป็นภิกษุ แล้วเราเข้าทางผิดเพราะอะไร เพราะเราไม่มีครูอาจารย์ไง แต่ถ้าเรามีครูอาจารย์ละ ครูอาจารย์จะชี้เข้ามาที่ไหนละ ถ้าเริ่มต้นถูก มันจะมีผลเป็นความถูกไปตลอด มีผลเป็นความถูกไปในหัวใจนะ

สิ่งที่มีผลในความถูกในหัวใจ มันต้องย้อนกลับมาที่ใจของเรา ที่ใจเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “สิ่งต่างๆ เกิดขึ้นมา เกิดมาจากใจทั้งหมด” สิ่งที่เกิดมาจากใจทั้งหมด เพราะใจเป็นคนคิด วัตถุสิ่งของ แม้แต่ทางวิทยาศาสตร์ สิ่งที่เกิดมาทางวิทยาศาสตร์นี้ใครเป็นผู้ค้นคว้าละ? นักวิทยาศาสตร์เขาคิดค้นขึ้นมา บริษัทต่างๆ ที่เขาดังขึ้นมาเป็นบริษัท เขาวิจัยของเขา มาเพื่อเป็นธุรกิจของเขาไป

จะใช้ปัญญาขนาดไหน จะวิจัยวิเคราะห์ขนาดไหน สิ่งนี้มันก็เป็นวัตถุ เป็นเรื่องของวิทยาศาสตร์ เรื่องของโลก เรื่องของสิ่งที่เป็นประโยชน์ ประโยชน์กับทางโลกเขา แต่ในทางปฏิบัติละ ในทางปฏิบัติ เห็นไหม เขาจะร่ำรวยขนาดไหน เขาจะมีสมบัติสมความปรารถนาขนาดไหนเขาก็ต้องทุกข์ ทุกข์นะ

นี่เราคิดกันเอง เราคาดกันเองว่าเรามีเครื่องอำนวยความสะดวกแล้วเราจะมีความสุขในทางยุโรปนะ ประเทศไหนก็แล้วแต่ รัฐสวัสดิการเขาดีมาก ขนาดคนเขาตกงานขนาดไหนรัฐบาลเลี้ยงเขา ทำไมเขามาตัวตายละ เพราะอะไร เพราะมันมีความทุกข์ในหัวใจไง สถิติคนฆ่าตัวตายจะมากขึ้นเรื่อยๆ มากขึ้นเรื่อยๆ ขึ้นไปเพราะคนมันมีเวลาว่างไง แต่ก่อนนั้นคนเรานั้นนะ มนุษย์เราต้องทำมาหากิน มนุษย์เรา สิ่งที่เราแสวงหาเพราะเทคโนโลยีไม่เจริญขนาดนี้ เวลามันออกไปกับการงาน มันก็มีเครื่องระบายออกของทุกข์ใจ

แต่ในปัจจุบันนี้สิ่งใดก็มี สิ่งใดก็มีนี่ มันยังอัดอั้นตันใจนะ ถ้าอัดอั้นตันใจ ถึงที่สุดก็ทำลายตัวเอง เพราะเขาไม่มีศาสนา ถ้ามีศาสนานะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ในธรรมและวินัย เห็นไหม การทำลายตัวเองนั้นเป็นสิ่งที่ว่าบาปอย่างยิ่ง เพราะอะไร เพราะสิ่งที่ว่ามีคุณค่าที่สุด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นหัวใจในร่างกายเรา สิ่งที่มีชีวิตมีคุณค่าที่สุด แต่โลกมองแต่แก้วแหวนเงินทอง มองแต่สมบัติเป็นสิ่งที่มีความค่าที่สุด

สิ่งที่มีคุณค่าที่สุด แล้วเราทำลายสิ่งนี้ไป เราทำลายสิ่งนี้ ทำลายด้วยการทำลายตน ทำลายชีวิตใจ ชีวิตจากภายนอก สิ่งที่ว่าป็นอาหารปัจจัย ๔ ขณะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ เป็นกระต่ายนะ กระโดดเข้ากองไฟให้นายพรานได้กินเนื้อ เพราะนายพรานเขาหลงป่ามา นี่สละอย่างนั้นมาตลอดนะ

สิ่งที่มันเป็นอาหารมันยังเป็นสิ่งที่ดำรงชีวิตนะ แต่สิ่งที่ในหัวใจของเรา มันเป็นความทุกข์ สิ่งที่เป็นความทุกข์จากภายในหัวใจมันเราร้อนจากภายในหัวใจ สิ่งที่เป็นความเราร้อนจากภายในหัวใจ จะเอาอะไรไปดับมันล่ะ จะมั่งมีศรีสุขขนาดไหนมันก็ทุกข์ สิ่งที่เป็นความทุกข์ เพราะเราเริ่มต้นผิดใจ เราเริ่มต้นผิดเพราะเราไปแสวงหาสิ่งนั้น

เพียงแต่เราเกิดมาถ้ามีบุญกุศลนะ ในสมัยพุทธกาล พระสืวลีเป็นพระอรหันต์ ลาภสักการะมหาศาลเลย แต่พระที่ไม่ได้สร้างสมมา เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน แต่ก็ทุกข์ๆ ยากๆ ไปแล้วแต่สายบุญสายกรรมของการกระทำนั้น สิ่งที่เรา ถ้าเราสร้างสมมา สิ่งที่มีสมบัติมา มาโดยธรรม ถ้ามาโดยธรรมนี้มันเป็นธรรมชาติอย่างนั้น แล้วถ้ามีสติมีปัญญาบริหารสิ่งนั้นไป บริหารคือการบริหารมัน เราเป็นเจ้าของมัน เราใช้มันเป็นประโยชน์นะ แต่ถ้ากิเลสตัณหาเป็นขี้ข้ามันไปยึดติด แล้วสิ่งนั้นก็ไปให้โทษกับตัวเองไป ไปแบกหามนะ

สิ่งที่ว่าเขาวางอยู่ของเขา แก้วแหวนเงินทองเขาอยู่ของเขาโดยปกติ เขาไม่มีน้ำหนักรของเขาหรอก เขาไม่รู้ว่าตัวเขาหนักหรือไม่หนัก แต่เพราะความยึดติดของเรา เราไปเป็นกังวลกับเขา มันเลยมาหนักที่หัวใจเราใจ เพราะเราไปแบกหามเขาโดยที่เราไม่รู้สึกรู้สีกตัวเลยนี้ นี่เราโง่หรือเราฉลาด สิ่งนี้เพราะเราโง่ เราไปแบกหามเขา แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเข้ามาจากหัวใจนะ

สิ่งที่เกิดขึ้นมาเพราะมีเรา เพราะมีเราเราถึงมีทุกข์ มีเรานี่ ตัวเรานี้มันความทุกข์มาก เพราะตัวเรานี้มันอวิชชาปกคลุมไว้ มันถึงแสวงหาออกไปข้างนอก ไปยึดออกข้างนอก หวังแต่ที่เราจะไม่ได้ดำรงชีวิต หวังแต่สถานะ หวังแต่ศักดิ์ศรี ศักดิ์ศรีดังามเราไปหวังข้างนอก แต่เราไม่เห็นศักดิ์ศรีดังามของธรรมในหัวใจของเราเลย

ถ้าเราไม่เห็นความศักดิ์ศรีดังามของธรรมในหัวใจของเรา เราจะให้กิเลสมันเหยียบ มีอำนาจในหัวใจของเรา มันจะกดขี่ใจดวงนี้ มันจะทำใจดวงนี้ให้ทุกข์ยากมาก แม้แต่ออกมาประพฤติปฏิบัติก็ยังคิดว่าสิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรมใจ ทั้งๆ ที่กิเลสมันเอาธรรมขององค์

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแอบอ้างนะ มันอ้างธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า สิ่งนี้เป็นธรรมไง แล้วมันก็ยึดพื้นที่ แล้วมันก็ทำลาย ทำลายหัวใจดวงนั้นให้ดวงใจดวงนั้นอยู่ในใต้อำนาจของมัน แยกแยะแต่ความทุกข์ แต่ว่าสิ่งนี้เป็น การประพฤติปฏิบัติ เพราะอะไร เพราะ เริ่มต้นผิด

ถ้าเริ่มต้นผิด ธรรมมันจะไม่มีผล ผลของอันนี้มันจะเป็นผลของการประพฤติปฏิบัติ มัน เป็นผลจากภายนอก สิ่งนี้เป็นอามิส อามิสเกิดขึ้นจากความเชื่อความศรัทธา การประพฤติปฏิบัติ ถ้าบุญกุศลเราสร้างมาไม่ถึง ประพฤติปฏิบัตินี้มันก็ให้ภพชาติสั้นเข้า สั้นเข้าคือสร้างสมบารมีใจ แต่ถ้ามีอำนาจวาสนา เพราะใจเราสร้างของเรา มันจะมากลือกคิด สติปัญญาจะดีกว่านะ ดูตัวอย่าง มนุษย์นี้ดีกว่าสัตว์ เพราะอะไร เพราะมนุษย์ทางวิทยาศาสตร์พิสูจน์กันแล้วว่าสมองใหญ่กว่าสัตว์ มนุษย์เอาสัตว์มาใช้งาน มนุษย์คิดค้นขึ้นมา เอาสัตว์มาเลี้ยง มาเป็นอาหาร สิ่งนี้เป็นมนุษย์คิด ทั้งหมดเลย เพราะมนุษย์มีสมองมากกว่าสัตว์ แต่สัตว์มันก็มีชีวิตนะ

ในพระไตรปิฎก มีควาย ถึงเวลาเขาต้องโดนฆ่า มาเข้าฝันของพระนะ ขอให้ได้อันเนื้อเถิด ขอให้ได้อันเนื้อเถิด เพราะเกิดมาเป็นสัตว์ ไม่มีสมบัติใดๆ ติดตัว ก็มีร่างกายนี้มันเป็นสมบัติของ สัตว์ตัวนั้น ขอให้ร่างกายนี้ สิ่งนี้เนื้อหนังนี้ให้กับผู้ที่มิศีลมิธรรมได้บริโภค เพื่อเขาจะได้บุญกุศล อยากทำบุญกุศล เพราะเกิดเป็นสัตว์มันทุกข์ยากไง นี่มีความคิดเหมือนกัน

ในศาสนาพุทธนี้ ในศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ให้ทำลายกัน แม้แต่ สัตว์ที่มีชีวิตนะ ไม่ให้ทำลายเขา แต่ขณะที่เราคิดของเราโดยกิเลสตัณหาความทะยานอยากแบก โลก คิดว่าสิ่งนั้นเป็นอาหาร สิ่งนั้นทำมาเพื่อเรา...สิ่งนั้นเป็นอาหารก็จริงอยู่ ในเมื่อกรรมมันให้ผล ใจ เกิดเป็นสัตว์เกิดเป็นอะไร สัตว์ดีก็มี สัตว์ที่มีความคิดดีเขาก็มีความสุขความทุกข์ของเขา เพราะ มันเป็นวาสนาของเขา ภพชาติของเขา สิ่งนี้เป็นเพราะอำนาจกรรมของเขา ขณะที่กรรมมันให้ผล อย่างนั้นก็เป็นอย่างนั้น เพราะจิตนี้มันเวียนตายเวียนเกิดนะ

สิ่งที่เวียนตายเวียนเกิด นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประกาศอยู่ตลอดเวลา แต่การประพฤติปฏิบัติของเราจะเป็นจริงอย่างนั้นไหม ถ้าเป็นจริงอย่างนั้น มันจะมีความเมตตา สงสารออกมาจากหัวใจ ถ้าใจนี้เป็นธรรม สรรพสิ่งนี้จะเป็นธรรมทั้งหมด จะเข้าใจความเป็นจริง ว่าสิ่งนี้เป็นธรรม ถ้าเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่ถ้าสิ่งที่เป็นกิเลส มันก็เอาสิ่งนั้นมาเป็นผลประโยชน์ ว่าสิ่งนี้ เราเป็นมนุษย์เราเป็นผู้ที่มีปัญญามากกว่าเขา เรามีอำนาจมากกว่าเขา นี่มันทำลายกันไปหมดเลย สิ่งที่ทำลายหมด มนุษย์นี้ทำลายได้มากที่สุดเลย เพราะมนุษย์นี้มีปัญญา ในโลกนี้เขามีปัญญากัน เขาแข่งขันกันด้วยทางปัญญา ปัญญาอย่างนั้นเป็นปัญญาการเอาไฟสุ่มใส่ตัวใจ จะมั่งมีศรีสุขขนาดไหน มันก็เอาแต่ความทุกข์มาให้

แต่ถ้าเรามีปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ถ้ามีปัญญาโดยธรรม ธรรมนี้ใช้ปัญญา พอใช้ปัญหานี้ให้ใคร่ครวญเข้ามาจากภายในใจ ให้ใคร่ครวญเข้ามาถึงชีวิต ให้ใคร่ครวญเข้ามาถึงความเป็นอยู่ ความเป็นอยู่ของเราเนี่ย โลกเขาว่าความเป็นอยู่อย่างนั้น ปัจจัยเครื่องอาศัย ต้องอาศัยปรนเปรอกันให้มันมีความมั่งมีศรีสุข จะสร้างบ้านสร้างเรือนกันใหญ่โตมหาศาลเพื่อแข่งศักดิ์ศรีชิงงามไป

เวลาเราออกประพฤติปฏิบัติ ไปในเรือนว่าง ไปในสิ่งที่ว่าพออาศัย ให้ได้พักผ่อน พักผ่อนเห็นไหม กินน้อยนอนน้อยเพื่ออะไร? เพื่อจะต้องการสงวนเวลาในการประพฤติปฏิบัติ กินน้อยนอนน้อยเพื่อจะไม่ให้กิเลสตัณหามันมีกำลังมาก ให้กดขี่หัวใจ เห็นไหม เราเริ่มต้นตั้งแต่ถือศีล ๘ เราก็กินข้าวเย็นกันแล้ว แล้วพระออกประพฤติปฏิบัติ ออกบวช ฉันทอาหารมือเดียวโดยปกติ ฉันทอาหารมือเดียว ถ้าไม่ระวัง อาหารมือเดียวนั้นก็ยังให้ผลมาก เพราะความเคยชินใจ ถ้าความเคยชิน เราฉันทอาหารมือเดียวนี้อยู่ได้โดยสบายเลย โดยปกติธรรมชาติเลย เพราะเราฝึกฝนมาอย่างการฝึกมันมีความชำนาญอย่างนั้น

เพราะพระ ชุตงควัตรให้ฉันทมือเดียว เพราะอะไร เพราะมันไม่มีความกังวล มันไม่ต้องไปแบกรับภาระสิ่งต่างๆ การใช้ การจ่าย การกิน การอยู่ นี่มันต้องเก็บต้องรักษา สิ่งนี้เป็นภาระรุงรังมากนะ

ในธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปะราปะระ ฉันทพราเพรือ ฉันทแล้วฉันทเล่า สิ่งนี้เก็บรักษา ต้องล้างต้องทำความสะอาด นี่มันไม่มีที่สิ้นสุดหรอก แล้วทางโลกเขาก็เอามาอวดอ้างกันนะว่าสิ่งนั้นต้องประณีตอย่างนี้ สิ่งนี้เป็นคุณสมบัติอย่างนั้น สิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ แต่เวลาพระเราออกประพฤติปฏิบัติในป่าในเขานะ เราไปบิณฑบาตกับชาวป่าชาวเขา เขาเชื้อๆ ของเขาตามปกติของเขานะ เขามีสิ่งใด เขาก็ดำรงชีวิตของเขาอย่างนั้น เห็นไหม นี่ความสะอาดกับความบริสุทธิ์ ค่าของน้ำใจกับค่าของสิ่งของมันต่างกัน

แต่เราไปให้ค่าของสิ่งของเพราะอะไร เพราะมันเป็นทุนนิยมไง สิ่งที่เป็นทุนนิยม เอาสิ่งนี้ มาวัดคุณค่ากันไง สิ่งที่เป็นคุณค่าทางทุนนิยม เขาวัดว่าอะไรสิ่งใดมีคุณค่า สมมุติกันขึ้นมาละ สิ่ง ที่สมมุติแล้วสิ่งนี้มันมีน้อยอยู่เราก็แสวงหากันไง พอสิ่งที่แสวงหากันก็เอาสิ่งนี้มากดขี่กันนะ ทั้งๆ ที่มันไม่มีประโยชน์อะไรเลย แต่เราไปสร้างคุณค่ามันขึ้นมาแล้วมากดขี่เรา แล้วว่ามนุษย์ฉลาดกว่า สัตว์นะ สัตว์มันอยู่ของมันโดยธรรมชาติของมัน แม้แต่คนป่าคนเขา เขาก็อยู่ธรรมชาติของเขา แต่ ในเมื่อสิ่งที่ว่าเป็นความเจริญรุ่งเรือง ความเจริญว่าเจริญกันป็นี่ ไปทำลายเขาทั้งนั้นเลย

แล้วเวลาพระเราออกประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม นี่สัปปายะ สิ่งที่สัปปายะคือหาที่มันควรแก่ การงานไง ออกป่าออกเขาด้วยความเชื่อด้วยความบริสุทธิ์ของเขา เขามีสิ่งใดเขาก็ถวายพระอย่าง นั้น นี่บุญกุศลเกิดตรงนี้ไง ปฏิภาณ ผู้ให้ด้วยความบริสุทธิ์ ขณะให้ก็ไม่ปรารถนาสิ่งใด ให้ แล้วก็แล้วกัน เพราะพระธุดงค์อยู่กับเขา ๕ วัน ๑๐ วันแล้วก็เคลื่อนที่ไป เคลื่อนที่ไป เคลื่อนที่ไป ไม่ให้ชินชากับสถานที่ไหน ถ้าชินชามันก็หน้าด้าน มันหน้าด้านเพราะอะไร เพราะกิเลสมันมีคบอด ใจ กิเลสมันฉลาด แต่หัวใจมันมีคบอด เพราะกิเลสมันคุ้มครอง มันเหยียบย่ำหัวใจ มันหน้าด้าน เพราะมันต้องการแต่ความสะดวกใจ

แม้แต่ไปอยู่ป่าอยู่เขามันก็ต้องไปแสวงหากับเขา อยากจะอำนวยความสะดวก ให้เขา อำนวยความสะดวกเรา ขนาดไหน ถึงความเป็นไปก็ต้องการอย่างนั้นๆ ตลอดไปไง นี่มันชินชา หน้าด้านนะ แม้แต่เขาไม่มี มันก็ไปเรียกร้องเอากับเขาสภาวะแบบนั้น แล้วเราไปทำไม? เราไป เพื่อการจะประพฤติปฏิบัติของเรา เราไปเพื่อแก้ไขกิเลสของเรา สิ่งแก้ไขกิเลส เราเป็นผู้ต้องการ ใจใหม่ ผู้เรียกร้องสิ่งนั้นใจใหม่ เรียกร้องคือว่าต้องการจะชำระกิเลส เพราะเชื่อธรรมขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ถ้าเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งใดมันแค่อาศัยไป ขณะที่ไป ขณะที่ ออกประพฤติปฏิบัติ ไปอยู่กับเขา มองไปสิ เขาเชื่อ เขาใส เขาบริสุทธิ์ของเขา แล้วเราไปของเรา เราออกไป เพราะอะไร เพราะเราไปจากสังคมที่เราเคยเห็นสิ่งใดมาไง ชาวป่าชาวเขาเขาอยู่ของเขา สภาวะแบบนั้น จะว่าเขาทุกข์เขายากก็มนุษย์เหมือนกัน มันมีความสุขความทุกข์เหมือนกันแหละ ถ้าเขาเชื่อเขาบริสุทธิ์ของเขา เราสอนเขา ถ้าเขามีธรรมในหัวใจ เห็นไหม นี่ขึ้นต้นถูกใจ ถ้ามีครูมี อาจารย์ขึ้นต้นถูก เขาก็ปฏิบัติของเขาได้ เพราะเขาเชื่อใสกว่าเรา เขาไม่มีสิ่งใด ไม่มีเล่ห์เหลี่ยมใน หัวใจมากกว่าเรา

เรานี้มีเล่ห์เหลี่ยมมาก เพราะเราว่าเรามีปัญญามาก ใจ สิ่งที่มีปัญญามาก เห็นไหม เราเข้าใจเอง เราเข้าใจว่าเรามีปัญญามาก แล้วเราเข้าใจว่าเราสามารถจะแก้ไขได้ สิ่งที่มีปัญญามาก ปัญญาของกิเลสพาใช้ซะ ถ้าการประพฤติปฏิบัติเริ่มต้นเราต้องหยุดสิ่งนี้ให้ได้ก่อน ถ้าเราหยุดสิ่งนี้ไม่ได้ คุกในการก่อสร้างนะ ในทางด่วนที่เขาก่อสร้างกัน ผู้ที่เป็นผู้จ้างวานเขาส่งพื้นที่ให้เขาสร้างไม่ได้ เขาก็สร้างสิ่งนั้นไม่ได้เหมือนกัน

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราจะประพฤติปฏิบัติ มันมีสิ่งปลูกสร้าง มันมีเจ้าของคือกิเลส กิเลส มันเกิดมาจากใจนะ กิเลสอาศัยใจอยู่ แล้วมันคู่ คู่ยิดว่าใจนี้เป็นของมัน คู่ยิดว่าใจนี้เป็นของมัน มันก็อยู่ในหัวใจของสัตว์โลก อยู่ในหัวใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ อยู่ในหัวใจของพระของเณร ใจ เพราะคนเกิดมานี้มันมีกิเลส ที่นี้กิเลสมันอยู่ในหัวใจมันก็คู่ว่าใจเป็นของมัน แล้วในการประพฤติปฏิบัติ เราปฏิบัติธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเราไม่ทำความสงบของใจเข้ามา สิ่งนี้กิเลสมันยิดพื้นที่อยู่ แล้วเราไม่สามารถส่งมอบพื้นที่ให้กับบริษัทรับเหมาเขาสร้างทางด่วน สร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์กับสาธารณะใจ

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเรา การประพฤติปฏิบัติเราไม่ทำความสงบของใจ ใจมันฟุ้งซ่าน มันยิดพื้นที่ของมันอยู่ในหัวใจ แล้วเราว่าสิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรม เห็นไหม กิเลสมันย่ำยิ กิเลสมันเหยียบย่ำอยู่ในหัวใจ ยังไม่รู้เลยว่าสิ่งนี้เป็นกิเลสเหยียบหัวใจของเราละ ยังทะนงตนนะว่าเราไม่มีปัญญามาก เราเป็นคนเก่ง เรามีความรู้ เราเข้าใจสิ่งต่างๆ เราเข้าใจเรื่องของโลก โลกนี้ขาดแต่การจัดการ การบริหารจัดการ ถ้าเราได้บริหารจัดการ จะสามารถควบคุมสิ่งนี้ได้ นี่มันยิดพื้นที่ในหัวใจนะ แล้วธรรมยังไม่สามารถสถิตได้เลย

ถ้าธรรมสามารถสถิตเข้าไปในหัวใจของเราได้ล่ะ ในการศึกษาเล่าเรียนแผนที่ในปัจจุบันนะ มันเป็นปริยัติ สิ่งที่เป็นปริยัติคือศึกษาสุตมยปัญญา ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือทางแผนที่กัน ทางแผนที่กับการก่อสร้างใจ จะสร้างทางด่วน จะสร้างสิ่งที่เป็นสาธารณะประโยชน์ นี่ทางแผนที่กัน สิ่งทีทางแผนที่กันมาแล้วก็ตีความกันใจ สิ่งที่ดีความระหว่างธรรม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าจะสถิตได้ต้องมีพื้นที่ ต้องมีจุดยืนขึ้นมา แต่เราก็เข้าใจว่า กิเลสมันก็บอกว่าสิ่งนี้มันเป็นเจ้าของอยู่ สิ่งนี้เป็นพื้นที่แล้ว เห็นไหม ต่างคนต่างได้เถียงกันในห้องใจนะ เพราะอะไร เพราะเราไม่มีครูอาจารย์ชี้แนะ

ถ้าเรามีครูอาจารย์ชี้แนะ เหมือนกับหลวงปู่่มั่นบอกกับครูบาอาจารย์ที่เข้าไปศึกษา ปรียัตติต้องวางไว้ก่อน ปรียัตติต้องวางไว้ก่อน เพราะเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเราทำความสงบของใจเข้ามา เราจะมีพื้นที่ทำงาน ถ้าเราไม่ทำความสงบของใจเข้ามา มันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เหมือนกับเราเรียนสูตรมยปัญญา เกียกกันนะ ทำงาน ว่าทำงาน แต่ทำงานในพื้นที่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยนี้เป็นสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วเทศนาว่าการออกมาเป็นกิริยาของธรรม สิ่งที่เป็นกิริยาของธรรม เราศึกษาสิ่งนี้ขึ้นมา นี่เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจแล้วเราศึกษา นี่ก็พื้นที่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่างหาก แล้วพื้นที่ของเราละ แล้วธรรมของเราละอยู่ที่ไหน? ธรรมของเรายังไม่ได้เกิดเลย

ในเมื่อมีปรียัตติ สิ่งทีปรียัตติถึงต้องมีปฏิบัติ ถึงจะมีปฏิเวธ ถ้าเราไปศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นปรียัตติ แล้วเราว่าเราศึกษาปรียัตติแล้วจะให้ป็นปฏิเวธ ในการกระทำของเรามันไม่มี ถ้าในการกระทำของเรามันยังไม่เกิดขึ้นมา ภาคปฏิบัติของเรายังไม่เกิดขึ้นมา มันจะเป็นปฏิเวธได้อย่างไร

แต่ในเมื่อเราเข้าใจแล้วเราศึกษามา แล้วเราก็ใช้จินตนาการ จินตมยปัญญาใคร่ครวญว่านี่เราประพฤติปฏิบัติ นี่เราไปกล่าวต่อธรรมนะ มันไปทำงานในดินแดนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปทำในพื้นที่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในธรรมวินัยไง มันไม่ได้ทำในพื้นที่ของเรา ถ้ามันไม่ได้ทำในพื้นที่ของเรา มันจะเป็นผลประโยชน์ขึ้นมาได้อย่างไร มันก็เกิดความลังเลสงสัย มันจะสงสัยไปตลอดนะ

ขนาดที่ว่าเราศึกษาธรรม สูตรมยปัญญา อ่านหนังสือ อ่านพระไตรปิฎก อ่านชีวประวัติของครูบาอาจารย์ มันจะมีความซึ่งใจ มันจะมีความสุข มันจะมีความแว้งว้าง มันจะมีความปล่อยวาง เพราะอะไร เพราะอาการของใจ ในเมื่อใจมันเป็นสภาวะแบบนั้น เห็นไหม คูสิ ดูอย่างที่ว่าภิกษุที่เขาทำเครื่องรางของขลัง แม้แต่ว่าขณะเขาทำเครื่องรางของขลัง แล้วเขาจำหน่ายแจกออกไปได้มาก แล้วคนยกยอปอปั้นเขา เขาก็มีความสุขนะ เขาวานี้เขามีคนนับหน้าถือตา เขามีความสุขของเขา นี่ขึ้นต้นผิด ผิดโดยกิเลสพาใช้ไง ผิดโดยจารีตประเพณีของภิกษุที่ทำเครื่องรางของขลัง

อย่างนั้นออกไป เขาก็มีความสุขของเขา อย่างนั้นเป็นธรรมดา นี่ขึ้นต้นคิดมันคิดไปสภาวะแบบนั้นนะ

นี่ก็เหมือนกัน ในการที่เราศึกษาเล่าเรียน เราประพฤติปฏิบัติ มันก็เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราอ่าน เราศึกษา มันก็มีความว่าง มันก็มีความสุข มีความปล่อยวาง ปล่อยวางอย่างนี้คือความปล่อยวาง

คูติ ขณะที่เราทุกข์ ขณะที่เรามีความทุกข์ในหัวใจ สิ่งที่เราเกาะเกี่ยวในหัวใจ เวลาเราไปเข้าใจ เราเข้าใจคิดสิ่งใดแล้วเรามีความทุกข์ในหัวใจมาก พอเราใช้ปัญญาใคร่ครวญปลดปล่อยความเข้าใจคิดอย่างนั้นมันก็ปล่อยออกมา มันก็ว่างเหมือนกัน สิ่งที่เป็นความว่างอย่างนี้มันปล่อยวาง นี่มันปลดทุกข์ได้ไง ปลดความเกาะเกี่ยวของใจที่มันไปเกาะเกี่ยวสิ่งต่างๆ ที่มันไปติดพันกับสิ่งนั้นเป็นความพึงใจ ถ้าเราไปปลดปล่อยสิ่งนั้นออก มันก็มาปล่อยวาง

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อ่านชีวประวัติของครูบาอาจารย์ของเรา มันก็มีความสุขของมัน นี่มันปล่อยวางอย่างนี้ สิ่งทีปล่อยวางอย่างนี้ มันเห็น เพราะเราศึกษามันไม่เกิดการปฏิบัติ มันยังไม่มีกิจกรรม มันไม่มีพื้นที่ทำงานเลย ถ้าเราจะมีพื้นที่ทำงาน เราถึงต้องมีสติ เราถึงต้องมีความกำหนดกิจกรรม ถ้ามีกำหนดกิจกรรม จิตนี้เป็นนามธรรม จิตนี้เป็นนามธรรมที่ส่งออกไป แต่ถ้ามีสตินะ มันจะมีจุดยืน สิ่งที่ยึดยืน จุดยืนคือความสติระลึกรู้อยู่ตลอดเวลา จะระลึกอยู่ที่ปลายจมูกก็ได้ กลางทรวงอกก็ได้ จะกำหนดพุทโธที่หัวใจก็ได้ สิ่งใดกำหนดพุทโธ นี่มันจะเป็นพื้นที่ของใจใจ

เริ่มต้นให้ถูก “ศีล สมาธิ ปัญญา” ถ้าไม่มีศีล สมาธิ ปัญญานะ มันไม่เป็นมรรคหรือ มรรคนี้เริ่มต้นจากศีลเลย การดำรงชีวิตชอบ งานชอบ เพียรชอบ ศีล สมาธิ ปัญญา มันถึงจะเป็นมรรคญาณ ถ้าไม่มีศีล สมาธิ ปัญญา นี่มันไปทำงาน ไปศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพื้นที่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ธรรมมันจะให้ผลนะ

ธรรมหรือเครื่องรางของขลังมันก็ให้ผลเป็นเครื่องรางของขลังกับใจดวงนั้น ติดพันไปกับอย่างนั้น ยังต้องเกิดต้องตาย เพราะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้ถึงการเกิดและการตายนะ ถ้ายังมีการเกิดและการตาย วัฏวนหมุนเวียนไป สิ่งที่ยึดติดไปนะ เกิดในขณะที่พบพระพุทธศาสนา เกิดพบพระพุทธศาสนาแล้วเจอครูบาอาจารย์ชี้แนะหรือเปล่า ถ้าเกิดเจอครูบาอาจารย์ชี้แนะ นี่เป็นผู้ที่เริ่มต้น จะเริ่มต้นตรงนี้ให้มันคงให้ได้ ถ้าเริ่มต้นตรงนี้ เริ่มต้นคิด ความคิด

มาจากต้น ปลายก็ผิด เริ่มต้นผิดตรงไหนมันจะผิดตลอดไป ถ้าเริ่มต้นถูก มีครูมีอาจารย์ชี้แนะ ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ชี้แนะ เราก็พยายามค้นคว้าของเรา มันก็ต้องเป็นการเสี่ยง เสี่ยงทายจากอำนาจวาสนา นะ

ในสมัยพุทธกาลนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านไปศึกษาปริยัติกับใคร? ท่านไม่ได้ไปศึกษาปริยัติกับใครเลย ท่านประพฤติกปฏิบัติลองผิดลองถูกไป เพราะธรรมยังไม่เกิด เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้โคณฑันโพธิ์นี้ การประพฤติกปฏิบัติ นั่งสมาธิใช้ปัญญา จากอัสวักขยญาณทำลายจากภายใน พอสำเร็จแล้วไปสอนปัญจวัคคีย์ ปริยัติมีหรือยัง ธรรมวินัย เกิดขึ้นหรือยัง? เกิดขึ้นก็เกิดขึ้นในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ธรรมวินัยยังไม่มี ไม่มีนี่ แต่การสอนโดยภาคปฏิบัติ คือการเทศนาว่าการ นี่เริ่มต้นที่ถูกเพราะปัญจวัคคีย์ได้ อุบัติจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่นี่ ได้ทำความสงบของใจอยู่แล้ว เวลาเทศน์ธรรมจกๆ ขึ้นไป พระอัญญาโกณฑัญญะเป็นพระโสดาบันขึ้นมาเลย เห็นไหม นี่ในภาคปฏิบัติ

เวลาไปเทศน์สอนยสะ มีปริยัติหรือยัง ยสะไปเรียนปริยัติมากับใคร เห็นไหม ออกจากปราสาทมา “ที่นี่วุ่นวายหนอ ที่นี่เดือดร้อนหนอ” แล้วไปศึกษาปริยัติกับใคร ธรรมและวินัยของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันยังไม่ได้ทำพื้นที่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ที่นี่ไม่เดือดร้อน ยสะมานี้ ที่นี่ไม่เดือดร้อน ที่นี่ไม่วุ่นวาย” ที่นี่ที่ไหนล่ะ? ที่นี่ เห็นไหม ที่นี่ก็วุ่นวาย วุ่นวายมาจากไหน? วุ่นวายออกมาจากจิตของยสะเอง วุ่นวายเพราะไปเกาะเกี่ยว แต่ขณะที่ไม่มีคนชี้แนะ มันก็ส่งออก แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ย้อนกลับ เวลาไปสอนชฎิล ๓ พี่น้องนี้เหมือนกัน “ตาเป็นของร้อน หูเป็นของร้อน สิ่งใดเป็นของร้อน” เพราะชฎิล ๓ พี่น้องเขาบูชาไฟ สิ่งที่เขาบูชาไฟ เห็นไหม เทศน์ออกมา ปริยัติเกิดที่ไหนล่ะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในภาคปฏิบัตินะ ปริยัติคือการศึกษามา ปริยัติต้องศึกษา มานี้เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อย่าไปกล่าวดูว่าเป็นพื้นที่ของเรา ถ้ากล่าวดูว่าพื้นที่ของเรานั้นมันเป็นการทับซ้อนนะ ทับซ้อนคือหมกมิดเลศไว้ใจ ถ้าเราไม่ทำสมาธิ สัมมาสมาธิ ขึ้นมานี้ ให้จิตมันปล่อยวาง ต้องหาพื้นที่ทำงานให้ได้ ถ้าในเมื่อยังหาพื้นที่ทำงานไม่ได้ สิ่งที่เราหา พื้นที่ทำงานไม่ได้ แล้วเราก็เข้าใจ เข้าใจตามความเห็นใจ

ถ้าเข้าใจตามความเห็นใจ เวลาผู้ที่ประพฤติกปฏิบัติ เวลาที่ใช้ปัญญา แล้วใช้สิ่งต่างๆ ใช้ ใคร่ครวญไป ถ้าทำความสงบนี้มันเป็นการเน้นซ้ำ...นี่เริ่มต้นก็ผิด แล้วจะไปเอาผลมาจากไหน ใน

เมื่อเริ่มต้นคิด มันเป็นเรื่องปัญญา สิ่งที่เป็นเรื่องปัญญาดำมีสติมันจะเป็นปัญญาอบรมสมาธิ เป็นปัญญาอบรมสมาธิดำมีสติ ถ้าไม่มีสติมันก็เป็นการฟุ้งซ่านออกไป

ความฟุ้งซ่านให้กิเลสมันหลอก กิเลสมันจะหลอกว่าสิ่งนี้เป็นปัญญา สิ่งนี้เป็นปัญญา ปัญญาใคร่ครวญ ใคร่ครวญกิเลสแล้ว เพราะถ้าเข้าใจว่าเป็นวิปัสสนา มันจะสร้างผลไง สร้างผลเพราะอะไร เพราะว่าปัจจุบันนี้เรามีครูมีอาจารย์ เวลาครูบาอาจารย์ของเราส่งต่อๆ กันมา เวลาหลวงปู่มันท่านออกประพฤติปฏิบัติกับหลวงปู่เสาร์นะ มันไม่มีครูอาจารย์ไง สิ่งที่เขาศึกษาเขาเล่าเรียนกันมาขนาดไหน มันก็เป็นการศึกษามา เป็นการจินตนาการกันไป หลวงปู่มันท่านไปค้นคว้าหานะ หลวงปู่เสาร์นี่พยายามค้นคว้าออกธุดงค์ ไปด้วยกัน ๒ องค์นะ หลวงปู่เสาร์พาหลวงปู่มันออกมาบวช แล้วหลวงปู่เสาร์ก็พาหลวงปู่มันออกวิเวกไปในป่าในเขา ค้นคว้ากันอยู่ในป่าในเขาไง มันไม่มีชีวิตประวัติของครูบาอาจารย์ให้เราจินตนาการได้

แต่ในเมื่อหลวงปู่มันท่านค้นคว้าของท่าน เพราะท่านปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์เหมือนกัน ท่านถึงมีปัญญา ท่านถึงค้นคว้าได้ง่ายไง แต่อย่างถ้าพวกเราสาวกสาวกนะ การค้นคว้านี้แสนยาก แล้วยังไม่มีสายบุญสายกรรมการสร้างบุญญานุการมาอย่างนี้ มันยังไม่มีการชักนำ การชักนำคือการสติยับยั้งความคิดใจ ยับยั้งความคิดที่ส่งออกไปให้สงบมาจากภายใน

ความศักดิ์ศรีดีงามจากภายนอก ศักดิ์ศรีดีงามจากสังคมนี้เป็นเรื่องของกิเลสทั้งหมด ความศักดิ์ศรีดีงามในการยกยอปอปั้นในการสรรเสริญนี้มันเป็นเรื่องของโลก ถ้าเรื่องของโลกนี้มันจะส่งเสริมให้กิเลสของตัวเอง ถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติ เราจะศึกษาของเรา จะค้นคว้าของเรา เราจะเสวยมัจฉา เราจะทำที่สงัด เราจะหาที่วิเวก เราจะเข้าป่าเข้าเขา เราจะไม่เข้าคลุกคลีกับคน การคลุกคลีกับคนนี่มันมีแต่การตอบสนอง มีแต่การแสวงหา มีแต่การสนทนา มันจะทำให้จิตนี้ส่งออกไป

หลวงปู่เสาร์หลวงปู่มันท่านถึงออกค้นคว้าสภาวะแบบนั้น เพราะมันไม่มีสิ่งที่จะไปสนทนาไปฟังเทศน์จากใคร เพราะสิ่งต่างๆ เกิดขึ้นมาก็ใช้กิเลสค้นหาความทะยานอยาก เห็นไหมพื้นที่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมพื้นที่ซบซ้อน ซบซ้อนพื้นที่ ไม่ใช่พื้นที่ของเรา เราไปสร้างบ้านสร้างเรือนโดยในที่ดินของคนอื่น แล้วสร้างบ้านเรือนมันจะเป็นของเราไหม? นี่เราเข้าใจผิดว่าที่ดินนี้แปลงนี้เป็นที่ของเรา เราก็ไปสร้างบ้านสร้างเรือน สร้างตึกชะใหญ่โตเลย ถึง

เวลาแล้วเขาเอาโฉนดของเขามากาง แล้วเราจะไปอยู่ที่ไหนล่ะ เราจะไปฟ้องร้องเอากับใคร? เราไปฟ้องร้องกับใครไม่ได้หรอก เพราะเราไปสร้างให้เขาเอง เพราะเราไม่เข้าใจเอง

นี่ก็เหมือนกัน พระไตรปิฎกนี้เป็นธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็ไปค้นคว้า หลวงปู่มั่นไปคุยกับใครมันก็จะไปสภาวะแบบนี้ คุยแต่เรื่องของคนอื่น คุยแต่เรื่องพื้นที่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมันไม่ย้อนกลับมา ทวนกระแสกลับมาปัญญาจากภายใน แต่เพราะองค์หลวงปู่มั่นท่านสร้างปรารภมาเป็นพระโพธิสัตว์ สิ่งนี้เวลาท่านลานะ ถ้าไม่ลาพระโพธิสัตว์ อำนาจวาสนาสิ่งนี้มันก็ปิดกันเหมือนกัน

การปิดกันคือว่า พระโพธิสัตว์ก็ต้องสร้างสมบุญญาธิการต่อไป บวชในศาสนาที่สร้างบุญญาธิการ ให้สละทานพาญาติโยมทำบุญกุศล สิ่งนี้สร้างสมอีกชาติหนึ่งๆ ไป แต่ถ้าสละลา ย้อนกลับ เห็นไหม สิ่งที่เขาสร้างบุญสร้างกุศลสิ่งนั้นมันเป็นเรื่องการเน้นซ้ำ สิ่งที่เป็นการเน้นซ้ำเพราะอะไร เพราะเราจะต้องสร้างสมออกไป สร้างสมบุญญาธิการคือสิ่งที่เป็นพลังงาน เป็นพลังงานที่เราต้องสะสม

แต่ถ้าปัญญาจากอริยสัจ มันจะเป็นปัญญาจากภายใน สิ่งทีประพาศปฏิบัติขนาดไหน มันก็ส่งออก แต่พอลาโพธิสัตว์ ย้อนกลับ พอย้อนกลับขึ้นมาเนี่ย พลังงานจากภายในมันเกิด พลังงานจากพื้นที่ในหัวใจของหลวงปู่มั่นเกิดใจ สิ่งทีหลวงปู่มั่นเกิด จิตสงบมันก็มีนิมิตที่จะเกิดขึ้นมันก็เป็นนิมิตจากภายใน เห็นไหม มันจะเห็นกาย เห็นจิตโดยสัจจะความจริง

แต่เดิมพระโพธิสัตว์เวลาจิตสงบขึ้นมา พุทธภูมิเวลาจิตสงบ ฌานโลกีย์เกิดขึ้นมาจะเห็นนะ เห็นสภาวะสัตว์เกิดที่นั่น คนนั้นมีทุกข์ขนาดนี้ กรรมสภาวะแบบนั้น นี่มันจะไปแก้ไข จะไปส่งเสริมสิ่งนั้น มันเป็นการสร้างสมบุญญาธิการของพระโพธิสัตว์ต่อไปไง แต่ขณะที่ว่าจิตมันสงบอย่างนั้น มันลาสิ่งนี้แล้ว สิ่งนี้เป็นการสร้างสมมา เป็นพลังงานที่เราเคยช่วยเหลือกันมา เวลาจิตสงบขึ้นมาเนี่ยมันก็จะส่งออกไปรับรู้สิ่งนี้ แล้วก็ออกไปเป็นพื้นที่ภายนอกอีกเหมือนกัน

สิ่งที่พื้นที่ภายนอก เพราะต้องการสร้างสมบุญญาธิการไป แต่เวลาลาสิ่งนี้แล้ว ลาคือตัดจริตนิสัย คือการเกี่ยวพัน สิ่งทีการเกี่ยวพันนี้ นิเวศธรรม สิ่งที่เป็นจริตนิสัยทีการเกี่ยวพันทีการสัมพันธ์กัน พอลาสิ่งนี้ปั๊บ พอจิตสงบเข้ามาย้อนกลับ ทวนกระแสเข้ามา พลังงานภายใน นี่พลังงานในอริยสัจใจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค สิ่งทีเกิด ย้อนกลับมาจากภายในนี้ ถ้าย้อนกลับจากภายในนี้มันจะเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม...เห็นกาย เวทนา จิต ธรรม โดยตาของใจ ตาของใจเพราะ

ใจนี้เป็นสิ่งที่ว่าไม่เคยดับ ไม่เคยสูญหาย แต่เพราะกิเลสมันกล่าวคู่แล้วมันยึดครองอยู่ สิ่งทีกิเลส
ค้นหาที่มันยึดครองอยู่สิ่งนี้ มันก็เอาสิ่งนี้ยึดพื้นที่สิ่งนี้ แล้วบิดเบือนความคิดออกไปโดยความ
บิดเบือนของมัน

แต่เวลาเราทำความเข้าใจเข้ามาให้กิเลสมันสงบตัวลง แล้วย้อนกลับเข้ามา นี่เริ่มต้น
ถูก ถ้าเริ่มต้นถูก ผลมันก็จะมาไง ถ้าเริ่มต้นผิด ผลมันจะมาจากไหน นี่หลวงปู่มันท่านพูดไว้เอง ถ้า
เริ่มต้นผิดมันก็จะผิดไปตลอด ถ้าเริ่มต้นถูกมันจะถูกเข้ามาตลอด ถ้าจิตมันสงบเข้ามาจากภายใน
ปัญญาอย่างนี้ พื้นที่ในหัวใจสิ่งนี้เกิดขึ้น

ในเมื่อพื้นที่ของหลวงปู่มันเปิดออกลาโพธิสัตว์ สิ่งต่างๆ ที่ส่งออกไปสร้างสมบุญญา
ธิการ สิ่งในโลกเขาเป็นไป เห็นไหม ภิกษุในปัจจุบันนี้ เขาขนาดว่าทำเครื่องรางของขลังเพื่อจะสร้าง
สมบุญญาธิการ เขามีชื่อเสียง เขามีจินตนาการ เขามีความทะนงองอาจ นี่เขาไหล่ออกไปจาก
ศาสนาพุทธ ทั้งๆ ที่เป็นภิกษุเขายังไม่รู้ตัวเลยนะ เพราะเขาเป็นภิกษุในสากยบุตร เกิดในท่ามกลาง
ศาสนาพุทธ เกิดในท่ามกลางที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าค้นคว้าธรรมขึ้นมาเพื่อเป็น
ประโยชน์กับอนุชนรุ่นหลัง กับการให้สัตว์โลกได้ประพฤติปฏิบัติเพื่อจะเอาใจของตัวพ้นออก
จากกิเลส เขายังทะนงตน เขายังเข้าใจของเขาสภาวะแบบนั้นนะ นี่เขาทะนงตนเป็นของเขา

แต่เวลาหลวงปู่มันท่านไม่เป็นอย่างนั้น เพราะหลวงปู่มันท่านสร้างสมมามากกว่า เพราะ
ท่านปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ แล้วท่านลาสิ่งนี้แล้วย้อนกลับขึ้นมา นี่เริ่มต้นจะถูก ถูกมาจาก
ตรงพื้นที่ ถูกตรงเริ่มจากความสงบของใจเข้ามา

แล้วใครจะรู้ล่ะว่าจิตเราปรารถนาโพธิสัตว์ ไม่ปรารถนาโพธิสัตว์ล่ะ

หลวงปู่มัน ท่านทำความเข้าใจเข้ามา เวลาจิตสงบเข้ามานี้ สิ่งที่มันสงบเข้ามานี้มัน
ออกนิมิต มันมีความเห็นใจ สิ่งที่มีความเห็นแล้วก็ใคร่ครวญ ใคร่ครวญค้นคว้าในพระไตรปิฎก
สิ่งที่พระไตรปิฎก ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเราเป็นสาวกสาวกะ
ไง ปัญญาญาณ ปัญญาความจุกคิด ปัญญาความใคร่ครวญ ปัญญาในความละเอียดรอบครอบของ
ใจนี้มันอ่อนด้อย ขณะที่อ่อนด้อยขนาดไหน สิ่งที่มันเกิดเป็นภาระจากภายในหัวใจ

เวลาออกธุดงค์กับหลวงปู่सारไป ๒ องค์ อยู่ในป่าในเขา พยายามทำความเข้าใจ
เวลาความสงบของใจเข้ามาขนาดไหน เวลาจิตมันสงบแล้วออกเกิดนิมิตเพราะอะไร เพราะสร้าง

สมบุญญานิยามา จะไปรับรู้สิ่งนั้น สิ่งนี้ก็เก็บไว้ในหัวใจ นี่ถูกไหม ออกไปเห็นสถานะเห็นสัตว์โลก เห็นความเป็นของสัตว์โลก เห็นความเป็นไปของสถานที่ต่างๆ นี่ถูกไหม แล้วกลับมา รุดงค์ออกไปเพื่อจะหาที่สงบที่วิเวกเพื่อจะอบรมบ่มนิสัย บ่มใจดวงนี้ พอบ่มนิสัยใจดวงนี้ สิ่งนี้เป็นความสัมผัสของใจ ใจสัมผัสสภาวะแบบนี้ แล้วมันก็จับสมไว้ที่ใจ เพราะความรู้สึกรู้ของเรา เห็นไหม เสร็จแล้วกลับวัดเปิดพระไตรปิฎก สิ่งนี้ถูกต้องไหม ถูกต้องไหม ลงมาวัดสระประทุม มาค้นคว้ากับนักปราชญ์ มาหากับเจ้าคุณอุบาลีฯ นี่ศึกษาสิ่งนี้ ศึกษาว่าสิ่งนี้มันถูกต้องไหม ถ้าไม่ถูกต้อง ย้อนกลับ ย้อนกลับ ย้อนกลับมาประพจน์ปฏิบัติ เอาสิ่งนี้มาเทียบเคียง นี่หาพื้นที่ของตัวใจ

ถ้าหาพื้นที่ของตัว สิ่งนี้เป็นพื้นที่ของตัวไหม ในพื้นที่นั้นเป็นพื้นที่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในธรรมวินัย นี่เทียบเคียงๆ เพราะเราเป็นสาวกสาวกอะไร เราเทียบเคียงกับธรรมและวินัย คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือธรรมและวินัยที่มีอยู่แล้ว ท่ามกลางกิ่งกลางพุทธศาสนา สาวกสาวกอะไรอาศัยธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อเป็นการกล่อมเกล่าใจ กล่อมเกล่าใจการเปรียบเทียบเพื่อเข้าหาธรรม เพราะเราไม่ใช่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่พระปัจเจกพุทธเจ้า จะค้นคว้ารู้เองโดยตนเอง เป็นไปไม่ได้

แต่เมื่อมีธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วไม่มีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ แล้วเราจะไปได้อย่างไรล่ะ? เราที่เป็นไปไม่ได้ก็เหมือนกัน เห็นไหม ถึงว่าครูอาจารย์ผู้ชี้แนะสำคัญมาก ถ้ามีครูอาจารย์ผู้ชี้แนะ นี่ปฏิบัติเครื่องดำเนิน ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าเรามีศีล เรามีความปกติของใจ เรามีความปกติของใจถ้าเรามีศีลเป็นปกติ เราทำสมาธิสมาธิ ถ้าเราทำสมาธิสมาธิ ถ้าเราทำของเรา สมาธิของเรา มีจิตสมาธิก็มี สมาธิสมาธิก็มี

ถ้าเป็นมีจิตสมาธินี้เรากดเอาเราถ่วงเอาขนาดไหน เราเคร่งเครียดกับหัวใจ เราบีบคั้นใจ แต่ถ้าเป็นสมาธิ การดำรงชีวิตของภิกษุ อยู่กับครูอยู่กับอาจารย์ นี่นิสัย นิสัยคือเครื่องดำเนินใจ ตั้งแต่วัตรปฏิบัติ กิณน้อย นอนน้อย การประพฤติปฏิบัติมาก อย่าห่วงคุยกัน อย่าห่วงการวิเคราะห์ห้วงจิต วิเคราะห์ห้วงจิตหัวใจตั้งสติให้ดี แล้วสิ่งนี้ควรค้นคว้า นี่ปฏิบัติเกิดตรงนี้ใจ

หลวงปู่มั่นท่านออกประพฤติปฏิบัติจนท่านได้หลักได้แก่นั่นแหละ แล้วหลวงปู่มั่น พระครูธรรมฐานสายหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นท่านทำเป็นคติเป็นตัวอย่างไว้ อยู่กับหลวงปู่เสาร์นะ หลวงปู่มั่นบวชเป็นลูกศิษย์หลวงปู่เสาร์ เพราะหลวงปู่เสาร์เอาหลวงปู่มั่นออกมาบวช เวลาหลวงปู่

มันไปหาหลวงปู่เสาร์ ทำข้อวัตรปฏิบัติ วางไว้ให้เป็นคติให้เป็นตัวอย่าง นี่ข้อวัตรปฏิบัติสาย หลวงปู่มั่นนี่หลวงปู่มั่นเป็นผู้ค้นคว้า เพราะหลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติมา ท่านสะสมมาเป็นพระ โพธิสัตว์ สิ่งใดท่านสงสัยท่านจะค้นคว้าในพระไตรปิฎก ท่านจะถามใจของท่าน ท่านจะนั่งทำสมาธิของท่าน น้อมกลับไปถาม ถามสิ่งที่ว่าเจ้าของธรรมและวินัย

ธรรมและวินัยนี้คือศาสนาของเรา นี่คือธรรมวินัยนะ เป็นสมมุติ เป็นกิริยา เป็นธรรมของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าละ แล้วครูบาอาจารย์ที่ท่านดับขันธไปแล้วละ เพราะวิมุตติมี วิมุตตินี้มี จิตนี้มี จิตเกิดจิตตายพิสดารได้ นะ เวลาพิสดารได้ เวลาทุกข์ๆ ยากๆ นี่เกิดตายๆ ขณะที่เกิดตาย เวลาจิตมันชำระกิเลสออกไปแล้ว จิตที่ชำระกิเลสออกไปแล้วจิตไปไหนละ อาสเวหิ อาสวะสิ้นไป จิตตานิ วิมูจิสฺสุติ จิตนี้วิมุตติ จิตนี้มีใจ

หลวงปู่มั่นท่านทำความสงบของใจ ขณะที่ท่านยังไม่ถึงสิ้นสุดกิเลสนี้แหละ ท่านสงสัยใน วัตรปฏิบัติเครื่องดำเนิน ท่านจะทำความสงบของใจ ทำความสงบของใจเข้าไป พอจิตถึงความสงบ น้อมถามใจ น้อมหาถามพระ น้อมหาถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาในสมาธิ มาในนิมิต มาอบรมสั่งสอนหลวงปู่มั่น นี่มาได้อย่างไร ในเมื่อวิมุตติแล้วจะมาหาสมมุติได้อย่างไร

วิมุตติแล้วจะมาหาเราโดยปุถุชนนี้ไม่ได้หรอก เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้มันเป็นวิญญูะ เราเป็นมนุษย์ เรามีขันธ ๕ เรามีอายตนะ มีตา มีหู มีจมูก มีลิ้น มีกาย มีใจ สิ่งนี้สมมุติกี่สี่กับสมมุติ สัตว์ สัตว์นรก สัตว์เดรัจฉานนี้มันก็มีหู มีตา มีจมูก มีลิ้น มีกาย มีใจเหมือนกัน เรานี้สี่กับสัตว์ได้ นะ เราเล่นกับสัตว์ เราจะเมตตาสัตว์ สัตว์จะรัก ทำไมเราสี่กับสัตว์ได้ละ ทำไมเราสี่กับพระอริยเจ้าไม่ได้ละ? ไม่ได้ เพราะสิ่งนี้มันเป็นธรรมชาติของวิญญูะ

แต่ขณะที่หลวงปู่มั่นท่านทำความสงบของใจ ท่านดับอายตนะ ตา หู จมูก ลิ้น แต่ท่านเปิดใจไว้ สิ่งนี้ที่เปิดใจไว้ สิ่งนี้ทำความสงบ เวลาหลวงปู่มั่นทำความสงบนะ เวลาจิตที่มันเข้าไปอุปปนาสมาธิ ถึงอุปปนาสมาธินี้จิตสักแต่ว่ารู้ มันดับหมด สิ่งนี้ที่รับตอบสนองกับเทวดา อินทร์ พรหม ที่มาพึ่งเทศน์ไม่ได้ เวลาท่านลงไปถึงอุปปนาสมาธิไปพักไว้ แล้วเวลาท่านคลายออกมา ถ้าเทวดาหรือว่าสิ่งที่เป็นเทพยงไม่มา ท่านจะกลับเข้าไปในอุปปนาสมาธิก่อน ไปพัก แล้วท่านถอนออกมาจากอุปปนาสมาธิเป็นอุปจารสมาธิ พอได้รับกับแขก รับกับสิ่งที่เป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม นี่เวลาท่านชำนาญแล้วถึงทำได้ขนาดนั้นนะ

แต่ขณะที่ท่านลงแสงสยในวัตรปฏิบัติละ ท่านจะวางวัตรปฏิบัติไว้ให้กับลูกศิษย์ลูกหา ไว้ให้กับอนุชนรุ่นหลัง เห็นไหม นี่สงสยในการดำรงชีวิตในการดำรงต่างๆ นี่ถาม น้อมถามนะ น้อมถามว่าควรจะใช้ผ้าอย่างไร ควรจะห่มอย่างไร ควรจะใช้ชีวิตอย่างไร ชุตงควัตรทำอย่างไรให้ถูกต้อง สิ่งใดเป็นการชำระขัดเกลาจิตใจ เพราะธรรมและวินัยนี้เป็นกิริยา กิริยาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เวลาสงสยสิ่งนี้ เข้าความสงบอย่างนี้ แล้วน้อมใจ น้อมใจไป

หลวงปู่มั่นท่านเคยให้เล่าให้ลูกศิษย์ลูกหาฟัง ครูบาอาจารย์อบรมกันต่อๆ มาว่าหลวงปู่มั่นท่านเข้าอย่างนั้น ย้อนกลับมา พระพุทธเจ้ามาสอนมาบอกวิธีการ พระอรหันต์ในสมัยพระพุทธกาลมาสอนมาบอกวิธีการ ควรจะใช้ผ้าอย่างนี้ ควรทำอย่างนี้ นี่ท่านได้รับได้การสัมผัสจากภายใน แล้วท่านเอาออกมาเป็นเครื่องดำเนินกับในการดำรงชีวิตของท่าน ในการประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านดำรงชีวิตของท่านด้วยความบริสุทธิ์ผุดผ่อง เพราะท่านเป็นพระโพธิสัตว์ ท่านปรารถนาสิ่งนี้

นี่ถึงพุทธกาล ในพระไตรปิฎกว่า “ถึงพุทธกาล ศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองอีกหนหนึ่ง” แล้วหลวงปู่มั่นท่านก็สร้างบุญญาธิการของท่านมาเพราะท่านปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์เหมือนกัน แต่ถึงจุดถึงหนึ่ง การเกิดในชาติเป็นหลวงปู่มั่นนี้ท่านคิดว่า ในการประพฤตินในการเกิดและการตายมันก็เป็นความทุกข์เหมือนกัน เกิดตายๆ ก็ทุกข์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน แล้วมีอำนาจนามหาศาล เพราะสร้างสมบุญญาธิการมา ขณะที่เราเกิดมาเป็นสาวกสาวกจะถ้าประพฤติปฏิบัติถึงที่สุดก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน ถึงลาพระโพธิสัตว์ไป แล้วออกมาประพฤติปฏิบัติเป็นสาวก สาวกผู้ประพฤติปฏิบัติ

แต่เพราะสิ่งที่ว่าท่านมีบุญญาธิการอย่างนั้นมา นี่เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้แล้วว่า “ถึงพุทธกาลศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองอีกหนหนึ่ง” ถ้าศาสนาจะรุ่งเรือง จะรุ่งเรืองที่ไหนล่ะ ถ้าไม่ใช่รุ่งเรืองที่ใจของสาวกสาวกจะก่อน ถ้ารุ่งเรืองในสาวกสาวกจะเพราะอะไร เพราะมันชำระกิเลสไป

สิ่งที่บีบคั้นในหัวใจ พื้นที่ในหัวใจของเรา เราจะไปกล่าวต่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาว่าเป็นของเรา ถ้าเราไปสร้างตึกสร้างเรือนในที่ของคนอื่น เราไปกล่าวดู เห็นไหม การศึกษา ภาคการศึกษาจะเจริญ นี่ศึกษาไปศึกษามา ศึกษาเรื่องของโลกออกไป ออกไปจากธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย เห็นไหม นี่เพราะอะไร เพราะไปสร้างในที่ดิน

ของคนอื่น ไปสร้างในที่ดิน แล้วไปสร้างในพื้นที่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วก็กล่าวดู แล้วก็บิดเบือนนะ

ถ้าสร้างในที่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้แล้วว่าปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ เรียนศึกษาแล้วให้ปฏิบัติ เพราะอะไร เพราะธรรมมันจะเกิดที่ใจ ถ้าศาสนาจะเจริญรุ่งเรือง หลวงปู่มั่นถึงย้อนกลับมาทำหัวใจของเราให้พ่องแผ้ว หัวใจจะพ่องแผ้วเริ่มต้นจากตรงนี้ไง

การเริ่มต้น พื้นที่ นี่สิ่งทีการเริ่มต้น ความจะก่อร่างสร้างตัว สิ่งนี้แสนยาก เพราะการเริ่มต้นที่ถูกต้อง เห็นไหม เราดูสิ ในผู้ที่ประพฤติปฏิบัติทุกคน เริ่มต้นต้องทำความสงบของใจเป็นเรื่องที่แสนยากเลย เพราะอะไร เพราะเหมือนไม้ดิบๆ ไม้ดิบๆ คือไม้สดไม้ขึ้นนี่การจุดเผาไฟมันจะยาก ถ้าไม้แห้งมันจะทำได้ง่าย เห็นไหม ถึงต้องมีสีก่อนใจ

ศีล ศีล ๕ คือปกติของมนุษย์เขา ในการเสพกามของเขา เขาก็กามสุมิจนจาร ในคู่ครองของไม่ผิดหรอก นี่ในเรื่องของศีล ศีลอย่างนี้เพื่อการดำรงชีวิตของโลกเขามีความสุขของเขามีความเป็นไปของเขา เพราะอะไร เพราะเป็นสัจจะตามธรรมชาติ เป็นสัจจะตามธรรมชาติของมนุษย์ ต้องมีการสืบต่อการดำรงเผ่าพันธุ์ เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าถึงจะเป็นมนุษย์ก็สิ่งนี้ให้เป็นประโยชน์กับโลก ให้ไม่ทำลายกัน ให้อยู่กันเป็นคู่เป็นครองกัน นี่คือศีล ๕ ไม้ นี่คือศีล ๕ ศีล ๕ นี่คือปุณฺณ คือเรื่องของภุคฺคหัตถ์เขา

แล้วถ้าเป็นภุคฺคหัตถ์แล้วมีอำนาจาสนามีใจไฟหา มีใจไฟหาต้องถือศีล ๘ ศีล ๘ พรหมจรรย์แล้ว ถือพรหมจรรย์ เป็นวันเป็นเดือนเป็นปี แล้วแต่อกประพฤติปฏิบัติ แล้วศีล ๑๐ ละ ศีลสามเณร ศีล ๒๒๗ ละ นี่ศีลนี้เป็นเครื่องดำเนินเพื่อให้มันนั้นตัดไม้แล้วตากแดดให้มันแห้ง แม้แต่การก่อสร้างไม้สดเขายังไปปูพื้นไปทำอะไร ถึงเวลามันแห้งมันยังห้าม มันยังไม่เป็นประโยชน์เลย

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติ ถึงจะต้องเรียนปริยัติมา สิ่งที่เป็นปริยัติแล้วเราจะออกประพฤติปฏิบัติ เราต้องหาหัวใจของเราใจ ถ้าหัวใจของเราสิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติโดยไม่ดิบๆ มันจะเป็นไปได้อย่างไร? มันก็เป็นโลกียปัญญาไง สิ่งที่เป็นโลกียปัญญา ก็เล็ดในหัวใจนี้ให้มันจับไต ให้มันกล่าวดูให้มันยึดพื้นที่ของคนอื่นแล้วก็ทับซ้อนๆ ไป

ในสมัยปัจจุบันนี้ ในอินเดีย ในพื้นที่เดียวกัน เขาบอกว่าอันนี้เป็นโบสถ์ของพราหมณ์ อันนี้เป็นโบสถ์ของฮินดู ในพื้นที่เดียวกัน ในการสร้างซับซ้อนๆ ในที่เดียวกัน ทำให้เกิดสงคราม ทำให้สงครามเกิดการฆ่าฟันกัน เกิดการทำลายกัน แล้วนี่หัวใจละ กิเลสมันยึดอยู่ในหัวใจนะ แล้วเราเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาทับซ้อน แล้วเรานี้เป็นพื้นที่ของธรรม เรากล่าวคู่กันนะ แล้วเวลามันคลายตัวออกมา เวลามันเสื่อมนะ เวลาทำความสงบของใจ นี่ความสงบของใจว่าสิ่งนี้เป็นวิปัสสนา เราเข้าใจตามสิ่งต่างๆ นี่เริ่มต้นคิดใจ

ถ้าเริ่มต้นคิดนะ เราเข้าใจของเรา เรากล่าวคู่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมันไม่เป็นความเป็นจริงเลย เพราะกิเลสมันมีอำนาจเหนือเราใจ กิเลสมันเหนือเรา แล้วคิดว่าสิ่งที่เราทำนี้เป็นความถูกต้อง ความถูกต้องนะ เพราะทำไม? เพราะเราค้นคว้า เราถอดออกมาจากพระไตรปิฎกเลย เราถอดออกมาจากธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย มันจะผิดไปไหนละ แต่กิเลสในหัวใจเขาไม่เข้าใจนะ

เหมือนเช่น สิ่งที่ว่าภาชนะที่เป็นพิษ อะไรใส่เข้าไปในภาชนะนั้นเป็นพิษหมด หัวใจมีกิเลสอยู่มันเป็นพิษนะ สิ่งที่เป็นพิษ แต่ความเข้าใจของกิเลสมันบิดเบือนว่าสิ่งนี้เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมันก็ทับซ้อนกันๆ ไป แล้วทับซ้อนนี้ สิ่งที่ทับซ้อน เวลาสิ่งที่เขาสร้างโบสถ์วิหารทับซ้อนกัน เวลาเขาถึงจุดหนึ่ง ผู้ที่เขาจะใช้ประโยชน์ของเขา เขาก็เอาสิ่งนี้มาเป็นการดำเนินทางการเมืองของเขา แล้วเขาจะให้สิ่งนี้มีการทำลายกันตลอดไป เห็นไหม นี่การฆ่ากันจากภายนอกนะ

แต่ถ้าในหัวใจของเราเนี่ย กิเลสเวลามันทำความสงบ มันอาศัยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมันเอาสิ่งเข้ามาทับซ้อนมัน แล้วมันซึ่งสิ่งนี้ มันคิดว่าสิ่งนี้เป็นธรรม ขณะที่คิดนี้ใจมันเป็นธรรมใจ ขณะที่ เป็นธรรม แต่เวลากิเลสมันมีอยู่เนี่ยมันขัดไส้ออกมา เราไม่มีสติสามารถยับยั้งได้ มันจะเป็นความฟุ้งซ่าน มันจะเป็นความทุกข์ในหัวใจใจ ขณะที่ เป็นความทุกข์ในหัวใจ มันก็แสดงตัวออกมาด้วยที่ว่าสิ่งนี้เป็นธรรมใจ แล้วมันก็จะแบบ มันก็ทำลาย มันก็กล่าวคู่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมันก็พยายามจะทำธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เป็นความพอใจของมันใจ

ในเมื่อทำเป็นความพอใจของมัน ถ้าทำไม่ได้มันก็แอบทำในที่ลับของมันนะ ถ้าทำที่แจ้งนะ มันก็จะอาศัยอำนาจต่างๆ เข้าไปบิดเบือนทำให้ความพอใจของมัน ให้ความพอใจของมัน ให้

มันมีอำนาจเหนือธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมันเป็นไปได้ไหมล่ะ? มันเป็นไปได้หรือไม่ได้ออก

สิ่งที่เป็นไปได้ไม่ได้เพราะอะไร เพราะว่าเราหลอกตัวเอง สิ่งที่เราหลอกตัวเองนะ แล้วผู้ที่เขามีหุมิตา ผู้ที่เขามีปัญญาของเขา เขาเทียบเคียงได้ คนที่มีหุมิตานะ เขาก็ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหมือนกัน แล้วเขาก็มีความซื่อสัตย์ เขามีความซื่อสัตย์ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขามีความเคารพในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเขาปฏิบัติได้เขาก็จะพิสูจน์ตนว่าเขาปฏิบัติได้ตามที่เขาปฏิบัติได้ ถ้าเขาปฏิบัติไม่ได้เขาก็บอกเขามีอำนาจวานาน้อย เขาก็ขอจะจรจรโลงศาสนา ขอจะเชิดชูศาสนา

เห็นไหม ดูชาวพุทธเราสิ มีลูกชาย อยากให้บวช เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก การบวชนี้เอาเลือดเนื้อเชื้อไขของพ่อและแม่มาทำจุณศาสนา สิ่งที่ทำจุณศาสนา ศาสนานี้เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ค้นคว้ามาด้วยชีวิต ด้วยความทะนุถนอม ด้วยความเป็นไป ด้วยการสร้างเป็นพระโพธิสัตว์มาอย่างมหาศาลเลย แล้วเอาเลือดเนื้อเชื้อไขเขาเข้ามาจรจรโลงศาสนา เขาจะได้บุญกุศลนะ นี่คนที่เขาเป็นขนาดคฤหัสถ์เขายังมีความคิดขนาดนั้น เขายังปกป้องศาสนาขนาดนั้น แล้วเราเป็นนักบวช เราเป็นภิกษุ เราเป็นผู้ที่เข้ามาประพฤติปฏิบัติ แต่ขณะที่เราเดินผิดทางโดยที่กิเลสตัณหาความทะยานอยากในหัวใจที่มันต้องการ นี่มันทับซ้อนที่ของมันไป มันอ้าอิง มันทำลาย ถึงที่สุดแล้วเวลามันเสื่อมสภาพออกไป มันก็ต้องบิดเบือนให้สิ่งนั้นเป็นอำนาจของมัน ทั้งๆ ที่เป็นภิกษุนะ

แต่เวลาคฤหัสถ์ พ่อแม่เขาเป็นชาวพุทธ เขาอยากให้ลูกได้บวชได้เรียน บวชเรียนเพื่อให้เป็นคนที่ว่ามิดุณธรรมในหัวใจ การดำรงชีวิตของเขา ออกมาในการดำรงชีวิตของเขานี้มันเป็นคนสูง คนสูงก็คือว่าเขาไม่ทำลายให้ชีวิตเขามัวหมอง เขาจะมีศีลมีธรรมพอสมควรของเขา การดำรงชีวิตของเขาในโลกเขาจะได้ไม่ตกไปในที่ต่ำ อย่างน้อยก็ถ้ามีศีล ๕ โดยบริสุทธิ์ ทำด้วยมีสติสัมปชัญญะ แล้วไม่มีอารมณ์หรือว่ามีกรรมที่มันทำให้ทำความผิดพลาด เห็นไหม ขณะที่ศีล ๕ ถ้ามีสติดีๆ นี่ปิดอบายภูมิได้นะ ปิดอบายภูมิคือมันไม่ทำความชั่วใจ มันไม่ทำจิตใจไปตกในอบายภูมิ

แต่ถ้าจะปิดอบายภูมิได้ มันต้องหาพื้นที่ให้ได้ แล้วทำลายอวิชชาให้ได้ ทำลายสิ่งที่เป็นสัkkายทิฏฐิให้ได้ ถ้าสัkkายทิฏฐิขาดออกไปจากใจ สติสัมปชัญญะมันมีสมควร สมควรเพราะว่า

สติมันจะพร้อมตลอดไป มันจะเป็นอจลศรัทธาใจ อจลศรัทธา ความศรัทธาอันนี้มันจะทำความผิ
ไม่ได้ เพราะทำความผิฉะนั้นมันสะท้อนหัวใจ

ความคิดการกระทำเกิดจากใจทั้งหมด ถ้าใครเป็นสุภาพบุรุษ มีความคิดออกมาในหัวใจ
มันสะท้อนใจนะ เรารู้ คนทำดีทำชั่วนี้รู้ในหัวใจ แต่บางทีมันทนกับอำนาจของกิเลสไม่ไหว
หนึ่ง เพราะบางทีมันคิดว่ามันอยาก มันต้องการ มันถึงบิ๊ดเบือนแล้วต้องการทำลายคนอื่น ทำลาย
เพื่ออำนาจบาตรใหญ่ของตัวเอง ต้องการให้คนนับหน้าถือตา สิ่งในโลกธรรม ๘ สรรเสริญนินทา มัน
เป็นสิ่งที่ว่ากูพิษคอยฉกหัวใจตลอด แต่ถ้าคนโง่ มันก็คิดว่าสิ่งนั้นเป็นอำนาจวาสนา เป็นการ
สรรเสริญ เป็นการยกย่อง เป็นการเชิดชูกัน เห็นไหม สิ่งนี้ต้องการสิ่งนี้เท่านั้นเอง ทั้งๆ ที่ตายไป
ตกรอกอเวจีมันก็ไม่ยอมรับสิ่งนี้นะ ทั้งๆ ที่ความจริงต้องเป็นอย่างนั้น แต่เพราะกิเลสมันปิดตามัน
ใจ สิ่งที่กิเลสปิดตามันมันก็บิ๊ดเบือนไปสภาวะแบบนั้นนะ

ทั้งๆ ที่คุณหัดสัจชาวพุทธเราเนี่ยเขายังต้องการให้ลูกต้องการให้หลานของเข้ามาศึกษาธรรม
ศึกษาธรรมมาเพื่อให้การดำรงชีวิตของเขาเป็นความร่มเย็นเป็นสุข เพื่อจะเป็นคุณงามความดีของ
เขาใจ นี่น้ำใจของคุณหัดสัจนะ แล้วชาวพุทธ แล้วเราเป็นภิกษุเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติใจ ถ้าเริ่มต้น
ผิ มันผิไปตั้งแต่ต้น แล้วก็จะผิไปตลอด ถ้าผิไปตลอดนี้มันทำลายไปตลอดเลย ทำลาย
โอกาสของตัวเอง

เกิดเป็นมนุษย์นี่แสนยาก เพราะสัตว์โลก เห็นไหม จิตนี้มหาศาลเลย แล้วไม่มีโอกาสเกิด
ไม่มีโอกาส คำว่า “ไม่มีโอกาส” คือเขาไม่ได้เกิดหรือ? เกิด เขาเกิดอยู่แล้ว จิตนี้ไม่มีเว้นวรรคเลย
ไม่มีช่องว่างเลย มันจะเกิดตลอดไป แต่เกิดในสถานะอะไรล่ะ? เกิดในสถานะของสัตว์ เกิดใน
สถานะของเปรตภูตผีปีศาจ เกิดในสถานะของเทวดา อินทร์ พรหม แล้วแต่อำนาจใจ

แต่การเกิดเป็นมนุษย์นี่มันถึง ระหว่างช่วงกลางมันสมดุล เกิดมาแล้วมีร่างกายมีจิตใจ
จิตใจนี้มีความคิด แต่ร่างกายต้องการอาหารตลอดไป นี่มันบีบคั้นตลอดไปใจ สิ่งบีบคั้นคือโรค
หิว โรคประจำตัวของผู้เกิดเป็นมนุษย์ แต่เพราะโรคหิวอันนี้มันจะเตือนสติใจ เตือนสติเตือนใจว่า
เกิดมาแล้วต้องอาศัยอาหาร ต้องดำรงชีวิตต้องแสวงหา ถ้าทำดีก็เป็นบุญ ถ้าทำชั่วก็เป็นบาป นี่
มนุษย์เกิดมาตรงนี้ใจ

เกิดเป็นมนุษย์ถึงแสนยาก เกิดพบพระพุทธศาสนาด้วย พบพระพุทธศาสนานี้มีความ
ศรัทธาความเชื่อ เกิดมาแล้วมีความศรัทธาความเชื่ออยากออกประพฤติปฏิบัติอยากออกบวชเป็น

ภิกษุเพื่อการประพฤติปฏิบัติ แล้วถ้าประพฤติปฏิบัติไปแล้วนี้ ทำไมกิเลสตัดหาความทะยานอยาก มันบิณฑเบียนอย่างนั้นล่ะ ทำไมเริ่มต้นให้มันบิณฑเบียนไป เพราะอะไร

มันบิณฑเบียนไปเพราะการคบมิตร การคบครูอาจารย์ ครูอาจารย์ที่ไม่เข้าถึงธรรมใจ แล้วเรานี้มีอำนาจวาสนา กิ่งพุทธกาลเกิดมา ครูบาอาจารย์เราตั้งแต่หลวงปู่เสาร์หลวงปู่มั่นลงมานี้ เป็นขบวนการลงมา ส่งต่อมาเป็นทอดๆ นะ หลวงปู่มั่นท่านค้นคว้าปฏิบัติหาเครื่องดำเนินมหาศาลเลย สิ่งที่คุณค้นคว้าปฏิบัติหาเครื่องดำเนินมานี้กว่าจะได้มานะ

เพราะสิ่งที่ค้นคว้ามานี้ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีอยู่แล้ว แต่เพราะภิกษุเขาปล่อยวางกัน เขาไม่ได้ประพฤติปฏิบัติกัน เห็นไหม เวลาหลวงปู่มั่นออกมาประพฤติปฏิบัติ แม้แต่ กบฏิย กโรหิ แม้แต่การนิสีทนะ เขาไม่เอากันแล้ว แล้วหลวงปู่มั่นมาประพฤติปฏิบัติ จนเป็นที่เขม่น เป็นที่เขาไม่ยอมรับกันนะ สิ่งที่เขาไม่ยอมรับเพราะว่าสิ่งนี้

ในเมื่อกิเลสเต็มหัวใจ ว่าสิ่งการประพฤติปฏิบัติ วัตรปฏิบัติของภิกษุนี้มันเป็นการอวดดี อวดเด่น อวดจะมีอำนาจเหนือกว่าผู้ที่เขาไม่ทำ ถ้าไม่ทำด้วยกันมันก็อยู่กันปกติ แล้วมาทำไมทำขึ้นมาทำให้เขามองความต่าง เห็นไหม ทั้งๆ ที่ทำคุณงามความดีนะ แล้วคุณงามความดีนี้ไม่มีใครอุดหนุนขึ้นมาเองเลย มันเป็นธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันเป็นธรรมอยู่ในพระไตรปิฎก มันมีอยู่นะ ในปาฏิโมกข์ก็มีอยู่แล้ว กายะพันธนัง การช้อนการเร้น นิสีทนะ มีทุกอย่างเลย

ที่องค์หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติมานี้มันมีอยู่แล้วในธรรมวินัย แล้วเวลาท่านวางปฏิบัติหาเครื่องดำเนิน สิ่งที่มีอยู่แล้ว แล้วจะทำอย่างไร จะปกป้องอย่างไร จะวัดอย่างไร จะตัดอย่างไร จะทำอย่างไร เห็นไหม ท่านยังกำหนดจิตที่วุ่นวายไปถามๆ ตลอดคนนะ สิ่งที่คุณถามไปถามเราถึงบอกเกิดมาพบครูบาอาจารย์ระดับอย่างนี้ ผู้ที่ชี้แนะแล้วเปิดช่องทางให้เราเหมือนกับคนที่ว่าเป็นโรคเป็นภัยแล้วไม่มียารักษา

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมโอสถนี้เป็นยารักษาหัวใจ เป็นยารักษากิเลส แต่วัตรปฏิบัติมันเหมือนตัวยา มันเหมือนเครื่องดำเนินใจ ถ้าเรามีตัวยามีเครื่องดำเนิน เราพยายามค้นคว้าของเราขึ้นมา ธรรมโอสถนะมันจะแก้ไขกิเลส ทำลายกิเลสในหัวใจเลย ถ้าทำลายกิเลสในหัวใจ ไม่ให้เราบิณฑเบียน นี่ธรรมมีผลอย่างนี้ไง

ธรรมมีผลเพราะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีแล้วหนึ่ง ธรรมมีผลเพราะเราเกิดมาพบครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ที่ตาใส่ๆ นะ ไม่ใช่ครูบาอาจารย์ที่ตาบอดสีหรือตาบอดสนิท ถ้าตาบอดสีนั้นมันเห็นเหมือนกัน แต่ไม่รู้ว่ามีอะไร ไม่เข้าใจตามสีสันของอย่างนั้นเลย แล้วถ้าตาบอดสนิทนี้ยิ่งจินตนาการใหญ่ ยิ่งคาดหมาย ยิ่งค้นเคาะ ยิ่งพาหลงออกนอกกลุ่มนอกทาง

แต่เราเจอหลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ เจอครูบาอาจารย์ที่ขึ้นขึ้นมานะ มันจะควรภูมิอกภูมิใจ ถ้าเราเริ่มต้นที่ถูกต้อง เห็นไหม ต้องทำสมาธิ ต้องกำหนดพุทโธให้สงบเข้ามา แล้วพอจิตสงบ จิตตั้งมั่น เพราะมีสติ สัมมสติ สัมมาสมาธิ สิ่งนี้เป็นสมณะ นี่คือการมรรฐาน ฐานของงานเกิดตรงนี้ พื้นที่ของเรา ถ้าพื้นที่ของเรามี ผลจะเกิดจากพื้นที่ของเรา พื้นที่ของเราเป็นผู้รับผล

สิ่งที่รับผล เห็นไหม ครูบาอาจารย์บอกเลยนะ เนื่อนานบุญของโลก เขาหว่านข้าวหว่านกล้าลงไปเนื่อนาของโลก เขาทำของเขา เขาเก็บข้าวเก็บเกี่ยวของเขาไป นี่เนื่อนาได้แต่แข่งข้าวจะแข่งข้าวไร่ นี่เนื่อนาของโลก นี่เป็นการปลูกหา เครื่องดำเนินของภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาใจ

แต่ขณะที่เราประพฤติปฏิบัติ เนื่อนาของเรา ถ้าเรามีพื้นที่นี้เนื่อนาของเรา ถ้าเราทำในเนื่อนาของเรา เนื่อนานี้เราปลูกว่าพลิกหงาย เราไถแล้วเราหว่านคราดหว่านไถหว่านทำลายมัน ถ้าจิตมันเห็นกาย มันทำลาย ใช้วิปัสสนาทำลายให้แปรสภาพไปให้เป็นดิน เป็นน้ำ ให้ย่อยสลายไป ย่อยสลาย ให้ทำลายตลอดไป นี่เราก็ปลูกเนื่อนาของเรา เราก็คราดเราไถเนื่อนาของเรา เราต้องทำนาของเราก่อน ถ้าเราปรับพื้นนาของเรา พื้นนาของเรามีแต่วัชพืช มีแต่กิเลสตัดหาความทะยานอยาก แล้วมันจะเกิดผลได้อย่างไรละ เนื่อนาก็หว่านมา ข้าวก็ไม่ขึ้นอีกต่างหากนะ แล้วจะว่าภิกษุเจ้าของนาได้แต่แข่งข้าวๆ

เจ้าของนาได้แต่แข่งข้าวนี้เปรียบเทียบกับไม่ให้พระห่อหุ้ม ไม่ให้พระคิดว่าตัวเองนี้ตัวเองเป็นพระ ทุกคนต้องยกย่อง...ภิกษุเป็นผู้ขอ ภิกษุใจ ภิกษุเป็นผู้ที่ไม่มักมาก สิ่งนี้เราแก้ไขเข้ามา อันนี้คือดำรงชีวิตเข้ามา

ถ้าเราทำเนื่อนาของเรา เนื่อนานี้เราทำถึงที่สุดนะ ภาวสวะใจ ทำลายภพชาติเนะ ทำลายที่อยู่ของกิเลสเนะ กิเลสเนี้ยมันหลอกหัวใจแล้วมันเข้าใจว่ามันกล่าวตู่หัวใจนี้เป็นของมัน แล้วมันก็จู้จ้อ การที่วิปัสสนาเข้ามาทำลายสักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สัตถัพพตปรามาส ความเห็นกามราคะ ปฏิฆะอ่อนลง ทำลายกามราคะถึงที่สุดนะ ถึงที่สุดจะไปเจอตัวภพ เจอจิตเดิมแท้ที่ฝังใส จิตเดิมแท้

หมองไปด้วยอุปกิเลส เห็นไหม นี่ภวาสวะ นี่ตัวอวิชชา ถ้าทำลายตรงนี้ นี่คือตัวจิต ตอของจิต ตัวจิตเลย ถ้าทำลายจิต

หมั่นคราดหมั่นไถ บีบคั้น ทำลายจนถึงที่สุด ตัวจิตนี้โดนทำลาย จิตนี้ปล่อยวางเข้ามาทั้งหมดนะ ปล่อยขันธ เห็นไหม ปล่อยขันธอย่างหยาบ ปล่อยขันธอย่างกลาง ปล่อยขันธอย่างละเอียด พิจารณากายนอก ทำลายกายนอก ปล่อยแล้วปล่อยเล่าจนถึงสักกายทิฏฐิขาดไป พิจารณากายเข้ามาเป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ นี่ปล่อยอุปาทานเข้ามา พิจารณาอสุภะ อสุภัง อสุภะ อสุภังนี่มันเป็นกามราคะ ปล่อยกามราคะมาแล้วนี่เศษส่วนยังต้องหมั่นคราดหมั่นไถ ทำลายเศษส่วนออกไป พอปล่อยหมด ว่างหมดเลย นี่! นี่ตอของจิตนะ นี่พื้นที่นะ นี่ไม่ไปต้นพื้นที่นี้ ธรรมเกิดตรงนี้ ผลของธรรมจะเกิดจากจิตดวงนี้ จิตดวงนี้จะรู้จักจะความจริงทั้งหมดเลย

แล้วเข้ามาถึงตัวจิต ย้อนกลับมาถึงตัวจิต จับตัวจิตนี้ได้ แล้วทำลาย หมั่นคราดหมั่นไถ จิตตัวนี้ ตัวสิ่งที่ว่าไปปฏิบัติทั้งหมดนะ ว่างหมด ปล่อยวางเข้ามาทั้งหมดแล้ว แต่ถึงตัวเอง มันยังติดตัวมันเอง แล้วถ้าติดตัวเอง หาตัวเองไม่เจออีกต่างหาก นี่ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้สุดยอด สุดยอดเพราะเราเทียบเคียงสิ่งนี้เข้ามา แล้วครูบาอาจารย์ชี้นำเข้ามาให้เราประพฤติปฏิบัติถูกต้องตั้งแต่เริ่มต้น

ถ้าเริ่มต้นถูก ผลจะต่อเนื่องมาตลอด ถึงที่สุดเข้าไปถึงตัวจิต ตัวจิตเดิมแท้ที่ผ่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลสนี้ แล้วจับตัวจิตเดิมแท้ที่ผ่องใส “จิตเดิมแท้ที่ผ่องใส จิตเดิมแท้ที่นี้เป็นผู้ข้ามพ้นจากกิเลส” จะข้ามพ้นจากกิเลสได้อย่างไรละ ถ้าไม่มีครูอาจารย์ชี้นำนะ เวลามันว่างขึ้นมา มันก็ติด ติดไปหมด แม้แต่เรื่องหยาบๆ ข้างนอกมันก็ติด เรื่องกล่าวดูกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็ติด แล้วพื้นที่ของใจ กิเลสกับธรรมมันทำลายกัน ย้ายกันในหัวใจมันก็ติด มันติดไปทั้งหมดเลย แต่ครูบาอาจารย์นี้คอยเกาะ เพราะเรามีครูอาจารย์คอยชี้นำ มันจะเข้าถูกทางเข้ามาตลอด มันปล่อยวางเข้ามาเป็นชั้นเป็นตอนเข้ามา จนถึงที่สุดนะมันไปเห็นตัวภวาสวะไง

กิเลสสวะ อวิชชาสวะ ภวาสวะ กิเลสนี้มันโดนตัดทำลายได้ เห็นไหม กิเลสสวะ อวิชชาสวะ นี่เป็นตัวกิเลส แล้วภวาสวะ ภพอยู่ที่ไหนละ นี่ทำลายทั้งหมดทั้งสิ้น รูปราคะ อรูปราคะ รูปฉน อนุรูปฉน เป็นราคะๆ ความว่างนี่ราคะทั้งหมดเลย พอทำลายสิ่งนี้ออก ทำลายออกไปจากใจ นี่ธรรมมีผลอย่างนี้ไง

ธรรมมีผลเพราะเราเชื่อครูเชื่ออาจารย์ ธรรมมีผลเพราะเราเคารพธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใจ ธรรมและวินัยเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเราไม่เคารพธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเหยียบย่ำธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่เชื่อครูเชื่ออาจารย์ แล้วมันจะประสบผลสำเร็จมาจากไหน เราเคารพธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราไปศึกษาเองในภาคปริยัติเราก็ลังเลสงสัย มีครูบาอาจารย์คอยชี้นำ คอยตอกย้ำแล้วเราประพฤติปฏิบัติตามครูอาจารย์ที่ชี้นำ ชี้นำโดยถูกต้อง เริ่มต้นถูก ถูกเข้ามาเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา จนถึงที่สุดคณะ ธรรมมีผล เอวัง